

מאמרי באתי לגני תשי"ב • תשל"ב

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' ירחמיאל וזוגתו מרת רבקה לאה

ולזכות יוצאי חלציהם

מנחם מענדל, חנה העניא, אסתר ברכה,

מושקא, פריידא מרים ואלישבע

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

יעקבסאהן

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

ב"ה.

מבצע מנויים!

במלאות עשרים שנה לשיחת ש"פ ויגש, ז' טבת ה'תשנ"ב:

„שיביא לביתו ולספרייתו וכיו"ב, ספרי (וכתבי) קודש חדשים בדברי תורה, בהוספה על הספרים שיש לו מקודם .. ולקיים זאת בהקדם האפשרי, כולל ע"י עשיית הזמנה מראש (וכן לשלם) על המינוי לקבלת ספרים חדשים שיוצאים לאור אח"כ (בלשון הידוע הנדפס בכמה ספרים – „פרענומערֶאַנטן"), ובשעת ההוצאה לאור של הספר מקבלים אותו המנויים תיכף ומיד. כמו"כ ראוי ונכון הדבר לנצל את מנהג ישראל, לתת ספרי קודש הנדפסים כמתנה לאחרים, כולל ילדים קטנים, לקראת שמחה שלהם או לפני חג וכיו"ב."

ובעמדינו בסמיכות ליום הבהיר ה' טבת אשר בו „דין דהספרים נצח" – מעוררים אנו עוה"פ ע"ד „מבצע מנויים" על ספרי תורת מנחם, המאפשר לכל הנרשמים לקבל את הספרים החדשים שיוצאים לאור מזמן לזמן, מיד בצאתם מהדפוס, במחיר הנחה של 25% מהמחיר הרגיל.

בנוסף לזה, יוכל המנוי להזמין כל ספר מהספרים שיצאו לאור על ידינו במחיר הנחה של 25% מהמחיר הרגיל.

בודאי חפץ כאו"א מאנ"ש שיחיו ספרי תורת רבינו יהיו בביתו, אשר בה הכניס את עצמותו, כמאמר „אנא נפשי כתבית יהבית", ועל ידה „אותי אתם לוקחים", כידוע אשר עיקר ההתקשרות היא על ידי לימוד תורתו.

להרשמה: נא לשלוח אימייל לכתובת manuy@lahak.org.

ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לקיום היעוד „הקיצו ורננו גו'" ומלכנו נשיאנו בראשם ונשמע מפיו הק' תורה חדשה מאתי תצא.

ועד הנחות בלה"ק

נ. ב. ע"פ בקשת רבים, ניתן להשיג גם ספרים בודדים מהשנים תשמ"ב-תשנ"ב בהזמנה באימייל הנ"ל, במחיר \$18 לספר בודד.

©

Published and Copyright 2012 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדה בת לאה רייזל

במשך המעט לעת – ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם.

במשך המעט לעת – לעשות התועדות.

לקבוע שעה במשך המעט לעת – לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק

מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעט לעת – לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי הכנסיות

ובבהמ"ד אשר בעיר לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח

אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר

תקנתו ע"ד אמירת תהלים, לימוד חומש עם פירש"י – ובמקומות

המתאימים – גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה. – אם

באפשרי לעשות כל הנ"ל מתוך התועדות.

במשך המעט לעת – לבקר (המוכשרים לזה) במקום כנוסי הנוער

החרדי – ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער

שלעת עתה עדיין אינו חרדי – ולבאר להם איך שחבה יתירה נודעת להם

תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקוה

והבטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת

היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

* * *

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים

אשר אחרי היאָרצייט ובפרט ביום הש"ק שלאחריו.

* * *

והוי"ו יחיש' ביאת גואלנו והקיצו' ורננו שוכני' עפר, ונשיאנו, הוא

כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בתוכם ישמיענו נפלאות וינהלנו

בדרך העולה בית אל.

מנחם מענדל שניאורסאהן

בס"ד.

פתח דבר

בעמדינו שלושים יום לפני יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום

מלאות שישים ושתים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר, ויום הסתלקות-הילולא

של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע –

הננו מוציאים לאור את המאמרים שבהם נתבאר פרק השני דהמשך

באתי לגני השי"ת (השייך לשנה זו (תשע"ב), שבה לומדים פרק הנ"ל

בפעם הרביעית¹): ד"ה באתי לגני, יו"ד שבט ה'תשי"ב; ד"ה באתי לגני,

יו"ד שבט ה'תשל"ב; ד"ה היושבת בגנים, ש"פ בשלח, י"ג שבט

ה'תשל"ב.

*

לתועלת הלומדים, בא בתחלת הקונטרס מברקים לקראת יו"ד שבט

ה'תשי"ב; ה'תשל"ב; פרק השני מהמשך באתי לגני השי"ת (בהוספת

מ"מ ע"י המו"ל), ובסופו מכתבי כ"ק אדמו"ר לקראת יו"ד שבט

ה'תשי"א.

*

ויהי"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו",

ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי

תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' ויגש, יום הבהיר ה' טבת, ה'תשע"ב,

ברוקלין, נ"י.

1) לאחר ששלמו ג"פ עשרים שנה – תשי"א-תשל"ל, תשל"א-תש"נ, תנש"א-תש"ע –

המכוונים לעשרים הפרקים שבהמשך זה (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצד ובשוה"ג ב.

וראה גם שם ח"א ע' vi. וש"נ).

6) וה' יחיש'.. נפלאות: ראה אג"ק אדמו"ר הצמח צדק ח"א ע' שכא. אדמו"ר מהר"ש ע' א.

7) יחיש: אולי י"ל שבזה נכללת ג"כ בקשה שיהיו במדריגת זכו, וכדרז"ל: זכו אחישנה (סנה' צח,

א) – הערה במכתב כד טבת תשכ"ב (אג"ק חכ"ב ע' צז).

8) ישע"י כו, יט.

9) שוכני עפר והוא בתוכם: להעיר מדרו"ל שוכני עפר כו' שנעשה שכן לעפר בחייו (סוטה ה, א.

הובאה בשו"ע אדה"ז סקניו ס"ג). וידועה אגה"ק דאדה"ז, אשר כתב קרוב לזמן הסתלקותו: נפש

השפלה באמת לאמיתו כו'. – הערה שם.

בשעת התפלות ידלקו חמשה נרות.

אחר התפלה (בבוקר – אחר אמירת תהלים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פכ"ד דכלים ופ"ז דמקואות. אח"כ יאמר המשנה ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר. בלחש – איזה שורות בתניא, קדיש דרבנן.

אחר תפלת ערבית – יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס עד⁵) בע"פ. ואם אין מי שיחזור בע"פ ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפלת הבוקר. ולסיימו אחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה – פרק תניא. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה ירים כל אחד תרומה להענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפלת מנחה.

לאחר תפלת הבוקר וחזרת הדא"ח – יקרא כל אחד פ"נ (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להכנס ליחידות, או עכ"פ לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ – יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"נ אח"כ בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על מנת לקראתו על ציון שלו.

חמשה נרות .. (יסיים): ראה קונטרס ב' ניסן ה'תש"ח [סה"מ תש"ח ע' 146]², וה'תש"ט [סה"מ תש"ט ע' 74]³.
בלחש .. בתניא: כך נהג כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ⁴.

(2) ושם: כנגד נפש רוח נשמה חי' יחידה (משיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א). וראה שיחת יט כסלו תשי"א (תו"מ ח"ב ע' 125): בפעם הראשונה שראיתי שמדליקים חמש נרות בעת התפלה ביאצרייט (וכן בשנת האבלות), כשהייתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בפאריז, שאלתי אצלו טעם הדבר, ולא השיב, ולאחר זמן אמר, שחמש הנרות הם כנגד חמש השמות שהנשמה נקראת בהם, נפש רוח נשמה חי' יחידה.

(3) ושם: א) לימוד המשניות הוא אחר אמירת שיעור התהלים שאחר התפלה. ב) פרק כד דכלים ופרק ז' דמקואות לומדים אחר סיום תפלת ערבית, סיום תפלת היום וסיום תפלת מנחה – הן במשך כל האחד עשר חודש הן ביום היאצרייט. ג) במשך ימי האבילות, ר"ל, לומדים בגלוי רק משנה אחת. ד) הדיוק הוא לסיים הפרקים אחרי התפלה.

(4) ראה ר"ד ימי השבעה ה'ש"ת ס"ט (תו"מ ח"א ע' 6): בשנת האבילות [אחר אמו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע], ל"ע, כשהי' הרבי מסיים: „רבי חנניא בן עקשיא כו'“, לפני קדיש דרבנן, הי' נוהג להשען על ידו ולומר משהו בלחש.

(5) נדפס בסה"מ תשי" ע' 109 ואילך. לקמן ע' 3 ואילך.

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
ליום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשי"ב

ביום ההילולא דאזלינן מיני' עשירי בשבט, גדול ביותר זכות בעל ההילולא, צדיק עליון המשביר בר לכל הארץ, להמשיך ישועות ברכות והצלחות על כל המתעסקים במוסדותיו, בטח יתועדו לעורר רבים לתורה ומצות, לחזק – מוסדותיו ותקנותיו להתקשר באילנא דחיי ולהתברך בכל המצטרך בגשם וברוח.

המצפה לבשורות טובות בברכה.

מנחם שניאורסאהן

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשל"ב

התועדויות בחיות ואור ושתפעלנה בכל השנה וכפרשתנו ביד רמה
ובשירה ובשיר.

בברכה.

מנחם שניאורסאהן

מכתב ב'

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.
ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים, אל המקושרים או
השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע הכ"מ,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט
הבע"ל, הוא יום היִאָרְצִיּוּת של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע:
בשבת קדש שלפני היִאָרְצִיּוּת ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העליות מספיק – יקראו בתורה בחדרים שונים, אבל
לא להוסיף על מספר הקרואים.

ישתדלו שמפטיר יהי הגדול שבחבורה – בריצוי רוב המנין – או
על פי הגורל.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היִאָרְצִיּוּת, ונכון לחלק
שיתפלל אחד ערבית, שני – שחרית, שלישי – מנחה כדי לזכות בזה מספר
יותר גדול של אנ"ש.

להדליק נר שידלק כל המעת לעת. אם אפשר בקל – נר של שעה.

הנני בזה: ראה ג"כ מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ע"ד היִאָרְצִיּוּת הראשון של אביו
כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (חכמי ישראל בעש"ט ע' לג [ולאח"ז באגרות-קודש אדמו"ר
מהור"צ ח"א ע' קלח]).

יקראו .. אבל לא להוסיף: הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם אביו. ועיין שו"ת
צ"צ חאו"ח סל"ה.

של שעה: ר"ת ה'קיצו ו'רננו ש'וכני ע'פר.

המראה מקומות וכו' בהערות הממוספרות – ניתוספו ע"י המו"ל.

(1) יש לציין שגם במשך השנים שלאח"ז התייחס הרבי כו"כ פעמים להוראות שבמכתב זה ע"ד
סדר ההנהגה ביום ההילולא, וצוה לפרסמן כו'.

תוכן הענינים

באתי לגני, יו"ד שבט, ה'תשי"ב

פרטי עבודת הקרבנות ברוחניות – בדוגמת ענין הקרבנות בגשמיות:
תחלה הבדיקה – שהגוף ונפש הבהמית שלו הם בשלימות, ולאח"ז
השחיטה – הוצאת החיות מהענינים הגשמיים, אף שגופם נשאר כדי
להשתמש בהם בעבודת ה'. ואף מי שלא תיקן עדיין את חטאיו, מ"מ „מכם
ובכם הדבר תלוי“, מבלי הבט על מעמדו ומצבו.

כשם שהקרבת הגשמי הי' נכלל בהאש שלמעלה, כך צריכים הקרבנות
בעבודה הרוחנית להתכלל בהאש שלמעלה, שהו"ע האהבה שבנפש
האלקית, הנקראת „שלהבת י"ה“, וכוללת בחי' השלהבת שבתוך הגחלת
(המדות כמו שהם כלולים בהמוחין) ובחי' השלהבת שעל-גבי הגחלת
(המדות כמו שהם בהתגלות), בדוגמת הענין ד„שלהבת י"ה“ שלמעלה, שיש
בו ב' ענינים אלו (ע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות).

וכיון שהקרבנות עולים עד לבחי' „לפני הוי"“ („רזא דקורבנא עולה עד
רזא דא"ס), מובן שגם בחי' אש שלמעלה הנ"ל היא למעלה משם הוי',
דהיינו עבודה שלמעלה מטעם ודעת. ולכן העבודה היא בהגוף ונפש
הבהמית דוקא (ולא רק עבודת הנשמה בתומ"צ באופן שהגוף הוא אמצעי
בלבד), ולא בשביל העילוי שנעשה עי"ז בהנשמה, אלא כדי לקיים רצון
העליון להיות לו ית' דירה בתחתונים.

והנתינת כח לזה היא מ„ויקרא אל משה“, רועה ישראל, ועד"ז
מ„אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא“

באתי לגני, יו"ד שבט, ה'תשל"ב

הטעם שמביא בהמאמר ביאור הכתוב „צדיקים יירשו ארץ גוי"“ לאחר
ביאור עיקר ההמשכה במשכן – להורות ש„צדיקים“ קאי על כאו"א
מישראל, שע"י המשכן שעשה משה נמשך להם הכח להיות משכן ומקדש
לו ית' („ושכנתי בתוכם – בתוך כאו"א מישראל“).

ההמשכה שע"י עבודת הקרבנות (הן במשכן כפשוטו, והן בעבודה
הרוחנית שבנפש) היא נעלית יותר מההמשכה שע"י עשיית המשכן (הן
כפשוטו, והן בתוך כאו"א מישראל), כי בעשיית המשכן מודגש בעיקר ענין
האתהפכא, ובעבודת הקרבנות מודגש גם ענין האתכפיא, שענינה ביטול
ויציאה ממציאיותו, ולכן ההמשכה הבאה עי"ז היא מבחי' אין האמיתי,
למעלה מההמשכה שע"י אתהפכא.

אנ"ש ותלמידי התמימים, וכל הנוטלים חלק בדרכי החסידיים והחסידות עמדו הכן כולכם, אתם נשיכם בניכם ובנותיהם, לקבל ברכת הוי' בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציכם, אשר ישפיע השי"ת לכם ולנו על ידי התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים והחסדים האמיתים, ע"ד מכניסי רחמים, אשר יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בעל ההילולא, וברוכים תהיו בבני חייא ומזונא רויחא.

מנחם מענדל שניאורסאהן

וענין זה שייך גם להשלמת הכוונה ד"דירה בתחתונים", כי ענין "דירה בתחתונים" הוא שהתחתונים יהיו בטלים לאלקות, ע"י שמתעורר בהם הרצוא להכלל בשרשם.

הטעם שבקרבנות דוקא נאמר "ריח ניחוח" – כי עיקר הנח"ר למעלה הוא מזה שהיש מתבטל ונעשה אין, ועיקר ביטול היש לאין הוא במעשה הקרבנות (וזהו ש"קרבן" הוא מלשון קירוב, התקרבות לאלקות).

וכן הוא בעבודת הקרבנות בנפש האדם, שענינה של התפלה הוא ביטול ויציאה ממציותו, ולכן גם ההכנה לתפלה היא ע"י הכנעה ושפלות (ובזה שני אופנים: (א) ע"י התבוננות בגודל ריחוקו, (ב) ע"י התבוננות בכך שכוונת הירידה היא לצורך עלי'). אלא שבשעת התפלה הביטול הוא מצד הקירוב, וההתבוננות היא באוא"ס שלמעלה מהעולמות (ולכן בא עי"ז לכלות הנפש, "ועמך לא חפצתי", וע"י אריכות ההתבוננות תסכים לזה גם הנפש הבהמית), ולפני התפלה הביטול הוא מצד הריחוק

כא

היושבת בגנים, ש"פ בשלח, י"ג שבט, ה'תשל"ב

בני ישראל בהיותם בגלות הם בבחי' זריעה ("וזרעתי לי בארץ"), שהכוונה בזה היא בשביל התוספת הבאה ע"י הצמיחה.

וזהו "אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה": ההמשכה ל"עוברי רצונו" היא מבחי' שלמעלה מהרצון ("עובר לישנא דאקדומי"), וע"י עבודתם של ישראל בגלות ("עושי רצונו") נמשך גם להם מבחי' שלמעלה מהרצון (ובאופן ד"כמה וכמה").

עילוי זה נעשה בעיקר ע"י לימוד התורה ("בחומר דא קל וחומר כו"). ומ"מ, כדי שיתעלה למעלה צ"ל עוד זיכוך ובירור ע"י המלאכים ("גפיך לון ונשיק לון").

וזהו "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך": עי"ז שכנסת ישראל רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות נעשה עילוי גדול ביותר, ולכן "חברים מקשיבים לקולך" – מלאכי השרת באים לשמוע ולקבל מעילוי זה ולסייע לעליית אותיות התורה והתפלה

לו

מכתבים הכלליים ליום היוצרי

[פרק שני מהמשך באתי לגני ה'ש"ת]

(ב) **והנה** זאת היתה העבודה במשכן ומקדש בעבודת הבירורים דבחינת אתכפיא המביא ומעלה לבחינת אתהפכא חשוכא לנהורא, ולכן אחת העבודות שהי' במקדש הוא ענין עבודת הקרבנות¹, שהוא עבודה רוחני' שבנפש, וזהו ענין השתתפות הכהנים והלויים בעבודתם ושירם וזמרם בעת הבאת הקרבן, שזהו עבודה רוחני'. וענין עבודת הקרבן בעבודה בנפש האדם הוא, דכתיב* אדם² כי יקריב מכם קרבן להוי' מן הבהמה מן הבקר ומן כו', דלכאורה יוקשה דאם הי' כוונתו בזה רק לבאר משפטי הקרבן הול"ל אדם מכם כי יקריב קרבן להוי' הנה כך וכך יהי' משפט הובאת הקרבן והלכותיו ומפני מה אומר אדם כי יקריב מכם וכו', אלא ידוע הכוונה בזה הוא שבא גם לבאר כללות ענין הקרבנות בעבודה בנפש האדם, וזהו אדם כי יקריב, האדם כאשר יתקרב לאלקות, הנה מכם הוא קרבן להוי', מכם ובכם תלוי הדבר להיות קרבן להוי', היינו להיות קרוב אל הוי', דידוע דקרבנות* הם ענין קירוב הכחות והחושים, ובא בזה לבאר, דכאשר בא להתקרב לאלקות, הוא מכם, והיינו שתלוי הדבר בכם, דאל יאמר אדם איך אתקרב אל אלקות, ובפרט כאשר יודע מהותו העצמי שהוא בשפלות ומלוכלך בכמה ענינים לא טובים, וא"כ הוא בתכלית הריחוק מאלקות ואיך אתקרב לאלקות, וע"ז הוא אומר מכם, בכם הדבר תלוי, דכאו"א מישראל יכול לאמר* מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, ואין בזה הגבלות כלל, ואין שום דבר המונע ומעכב חלילה, לעלות ולהגיע ולהתקרב לאלקות, ואין הקב"ה בא בטרוניא* עם בריותיו, ומתגלה ומאיר

אסתלק... שנמשך: נק' המשכה זו בזהר ל' אסתלק... שהוא בחי' גילוי אור הסוכ"ע כו' בבחי' רוממות (תו"א ס"פ ויקהל [פט, ד] עיי"ש).
דכתיב אדם: ראה קונטרס לימוד החסידות פי"ב [אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שנד]. ד"ה טעמה תש"ט (קונטרס סב) פי"ב ואילך [סה"מ תש"ט ע' 28 ואילך].
דידוע דקרבנות: ראה ד"ה טעמה הנ"ל, וש"נ.
יכול לומר: תנא דבי אלי' רבה פכ"ה.
ואין... בטרוניא: ע"ז ג, א. וראה ספר המאמרים אידיש בתחלתו [ע' 1 ואילך].

- (1) ראה רמב"ם הל' בית הבחירה רפ"א.
- (2) ויקרא א, ב.

מכתב א'

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.
ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים וכל הקרובים
לחסידות וחסידים די בכל אתר ואתר,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת בא יום הגדול והקדוש הוא יום עשירי בשבט, יום הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ – הנני לעורר אודות מאמרו שנתן להדפיס ליום ההסתלקות, הוא ד"ה באתי לגני – יוד שבט תשי"א,

אשר בטח תלמדו אותו בליל ויום ההילולא.

ובלשון נשיאנו במכתביו (קונטרס ג', קונט' לו'):
מסוגל הוא היום הזה להתקשר בעץ החיים, אשר כאו"א מאנ"ש יזכה שיאיר עליו ועל כל ב"ב שיחיו זכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר מסר ונתן נפשו הק' עלינו להדריכנו במעגלי צדיקי יסוד עולם הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להושע בבני חייא ומזונא רויחא.

אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו, התעוררו ובאו לחצרות ה', בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אל התפלה ואל למודי השיעורים ברבים, והתועדו באהבת רעים לחזק את הלמודים בתמיכת לומדי תורה ועוסקים בעבודת השי"ת.

- (1) קונטרס ג: סה"מ קונטרסים ח"א ע' 76. ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' קסו (המור"ל).
- (2) קונטרס לו: סה"מ קונטרסים ח"ב שצו, ב. ולאח"ז באג"ק שם ח"ד ס"ע רעה ואילך (המור"ל).

בכאו"א לפי כחו ויכלתו. כדאיתא במד"ר* וכשאני מבקש איני מבקש לפי כחי אלא לפי כוחו, לפי הכח של כל או"א, דעי"ז הנה בכח כאו"א לעלות ולהגיע למדריגה היותר נעלית. וזהו אדם כי יקריב, דבכדי שהאדם יתקרב לאלקות הוא מכס, שבכס הדבר תלוי, והיינו מכס קרבן להוי', דמכס תקריבו את הקרבן להוי', דאין הכוונה רק הקרבן של הבהמה בלבד, כ"א מכס ממש, והוא מן הבהמה, הבהמה שבלבו של אדם, שהוא הנה"ב. מן הבקר ומן הצאן, הן המה הפרטי מדריגות דישנם בנה"ב, וכידוע הענינים בזה, דאינו דומה האופני הבריורים בכאו"א, דישנו שהנה"ב שלו הוא שור נגח ובעל מדות גסות ביותר, ויש שהוא צאן שהוא בהמה דקה, אף שגם זה בכלל בהמה, אבל הוא בדקות עכ"פ (וכמבואר באריכות* בקונטרס התפלה, תר"ס³), וזהו שאומר אשר תקריבו את קרבנכם. והנה בהקרבן הגשמי הוא שמביאין בהמה גשמי על גבי המזבח, והי' האש שלמעלה, וכדאיתא ביומא (כא, ע"ב) רבוצה כארי (גחלת שנפלה מן השמים בימי שלמה והיתה על המזבח, רש"י). ובזהר איתא* ארי דאכיל קורבנין, הנה כמו"כ הוא בעבודה בנפש האדם, הרי יש אש שלמעלה, והוא הרשפי אש שבנפש האלקית, וכמאמר⁴ רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, ואיתא במד"ר⁵ (הובא בילקוט) כאש שלמעלה, שאין האש מכבה למים ואין המים מכבין לאש, והיינו⁶ שבטבע הנפש האלקית הרי יש בו רשפי אש האהבה לאלקות, והוא בדוגמא אש שלמעלה שאין המים מכבין אותו, והמים הם מים⁷ רבים* בריבוי הטרדות בטרדת הפרנסה ובלבולים שונים בטרדות שונות המבלבלים בתורה ועבודה, ובכ"ז הנה גם הנהרות לא ישטפוה⁸, לפי דרשפי אש האהבה שבנה"א הוא בדוגמת אש שלמעלה דאין המים מכבין אותה, ובזה צריך

כדאיתא במד"ר: במדבר רבה פי"ב, ג.

וכמבואר באריכות: ראה ג"כ שיחת שמח"ת תרס"א (בס' תורת שלום [ע' 110]). ד"ה משכני (השני) תש"א [סה"מ תש"א ע' 122].

ובזהר איתא: ראה זח"א ו, ב. זח"ב רעה, א. זח"ג יז, א. ועוד.

מים רבים: בארוכה ראה תו"א ר"פ נח [ח, ג ואילך]. המשך מים רבים תרל"ו [פ"א. פע"ה]. ועוד.

3) פרק ח (ע' 20).

4) שה"ש ח, י.

5) שה"ש עה"פ (פ"ח, ו [ד]).

6) ראה המשך תרס"ו ס"ע קלה ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תמד.

7) שה"ש שם, ז.

שגפיק לון כו' נומה שאפשר להם להעלות האותיות שיהיו רוחני יותר, הרי זה לפי שהם חברים, שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות (פי' הב' בחברים), ולכן באים לשמוע קולך, שגם הם מקבלים מהעילוי שנעשה בישראל ע"י ישיבתם בבתי כנסיות ובתי מדרשות בגנים של אחרים. ועד שגם הקב"ה בא לשמוע קולם של ישראל בבתי מדרשות, ששומע הפס"ד דב"ד של מטה, וכדאיתא בגמרא⁵⁹ שהקב"ה אומר על בני נצחוני בני נצחוני. וכמו"כ שומע הקב"ה קולם של ישראל בבתי כנסיות, כמ"ש⁶⁰ שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים, ועד להתפלה התיכונה, כי אתה הוי' העונה בעת צרה⁶¹, להוציא את בני מהגלות ביד רמה⁶² ובריש גלי⁶³, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו. ואז יהי' תכלית העילוי בתפלה (בתי כנסיות), לשון התקשרות⁶⁴, תכלית ההתקשרות דישראל אורייתא וקוב"ה⁶⁵, וגם תכלית המעלה בתורה (בתי מדרשות), שתתגלה תורתו של משיח⁶⁶, ואז יהי' גם כללות העולם (גנים של אחרים) במדריגה נעלית יותר (כיון שכללות בני יהיו במדריגה נעלית יותר)⁶⁷, ויקויים היעוד⁶⁸ לתקן עולם במלכות שדי, וכמ"ש⁶⁹ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכס אחד, בקרוב ממש.

66) ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יז, א.

67) ראה תו"א ויחי מו, ב ואילך. תו"ח

שם רלו, א. רלו, ג ואילך. המשך וככה תרל"ז

פי"ז ואילך.

68) בנוסח התפלה "ועל כן נקוה".

69) צפני' ג, ט.

59) ב"מ נט, ב.

60) תפלת מוסף דר"ה.

61) תפלת עננו.

62) פרשתנו יד, ח.

63) תרגום אונקלוס עה"פ. וראה לקו"ש

ח"ג ע' 874.

64) ראה תו"א תרומה עט, סע"ד. ובכ"מ.

65) ראה זח"ג עג, א.

בקונטרס אחרון⁵² בענין פרטי ההלכות דלא שכיחי כלל ואפשר שלא היו מעולם במציאות ולא יהיו כו'. ומבאר במאמר, שעיקר הבירור להיות דירה בתחתונים נעשה ע"י פסק התורה שדבר זה טהור כשר ומותר כו'⁵³, ומזה מוכן גם בנוגע ללימוד פרטי ההלכות שאינם במציאות, שע"י נעשה הבירור בשרש הדברים למעלה, והיינו, שבענינים אלו הנה עסק ההלכות בדיבור ומחשבה הוא המעשה בפועל שלהם שעל ידו נעשה הבירור כו'.

(ה) **אמנם** כיון שכללות הבירור נעשה ע"י העבודה בעוה"ז הגשמי, הנה בכדי שיתעלה למעלה צריך להיות בזה עוד זיכרון ובירור, וענין זה נעשה ע"י המלאכים, וכמבואר בתו"א⁵⁴ בפירוש מאמר הזהר⁵⁵ דגפ"ף לון ונשיק לון כו', שזהו בשביל להעלות את האותיות כו'⁵⁶. וכיון שהמלאכים מסייעים להעלות עבודת בני" (כידוע שהכל צריכים סיוע מלבד ר"ח כו'⁵⁷), לכן נהנים גם המלאכים מהתומ"צ של ישראל. וכהסיפור הידוע⁵⁸ (שאירע בכ"ג טבת תרס"ז, בוירצבורג), שכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אמר דא"ח ד"ה היושבת בגנים, ואחר החסידות שאלו כ"ק מו"ח אדמו"ר, מפני מה מגיע להמלאכים שיקבלו מזיו אור כ"ק אדמו"ר רבינו הגדול בג"ע, והשיב, דפעם נת' בדא"ח בענין מקשיבים לקולך, דמ"מ הם מקשיבים לפי שהם נק' מקשיבי תפלה, דבכדי שהתפלה תתקבל הם מעלים אותה, ומגפפין ומנשקין להאותיות שיהיו רוחני יותר, ומשו"ז הם זוכים להקשיב אח"כ, היינו לקבל זיו ואור מעבודה שבג"ע כו'.

(ו) **וזהו** היושבת בגנים, את הנפוצה בגולה כו', שע"י שכנס"י רועה בגנים של אחרים ויושבת בכתי כנסיות ובתי מדרשות, היינו, שהעבודה דבנ"י היא בהיותם בגנים של אומות העולם, עוברי רצונו, אזי נעשה עליו גדול ביותר, שמקבלים מבחי' שלמעלה מהרצון כו' (כנ"ל ס"ג). ולכן הנה חברים מקשיבים לקולך, דקאי על מלאכי השרת, שהם חברים לישראל בענין העבודה, שמסייעים להעלי' דתורה ותפלה ע"י

(52) תניא קנט, ב.
 (53) ראה גם תו"א שמות מט, ב.
 (54) מקץ מג, סע"א ואילך.
 (55) ראה זהר ח"א כג, ב. ח"ב רא, ב.
 (56) ברשימה נוספת: מחומרותן ואפילו (קה).
 (57) ראה לקו"ת פ' ראה כז, ד.
 (58) סה"ש תורת שלום ס"ע 85 ואילך.
 וש"נ. וראה סד"ה היושבת בגנים תשי"ג,
 תשי"ז (סה"מ תשי"ג ע' עג ואילך. תשי"ז ע'
 קה).

להיות ההקרבה של הנפש הבהמית, שגם הוא יהי' לו אהבה לאלקות, וכמ"ש⁸ ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך, וארז"ל⁹ בשני יצריך, דגם הנה"ב יהי' לו אהבה לאלקות, דזה בא ע"י התלבשות הנה"א בנה"ב, דתחלה הרי* הנה"ב אין לו שום ידיעה והרגש בעניני אלקות כלל, אמנם ע"י התלבשות הנה"א, ומתכוון בהתכוונות אלקי דגם הנה"ב יוכל להשיגו, הנה ע"י נעשה התקרבות הנה"ב (וכמ"ש במ"א¹⁰ שנעשה חקיקה כללית בהנה"ב דאלקות הוא ג"כ דבר המוכן והמושג כו'), הנה אח"כ הוא רב תבואות בכח שור¹¹, שמתהפך מבהמיותו ועולה ונכלל ברשפי אש התשוקה שבנפש האלקית. וכמו שע"י קרבן הגשמי הרי מתברר הניצוצי דצ"ח¹², הנה כמו"כ ע"י ההקרבה ברוחני הרי מתברר ומתהפך החשוכא דנה"ב לנהורא. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דבתוך כל אחד ואחד הרי ע"י עבודתו בכחינת אתכפיא, והעיקר המביא לידי אתהפכא כו', הנה כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, בחינת האור והגילוי, שהוא בחינת סוכ"ע כו'.

קיצור. יבאר ענין הקרבנות בעבודה דאדם כי יקריב צ"ל מכס קרבן, אש שלמעלה ואש מלמטה אהבה דנה"א ודנה"ב. אהבה דנה"ב באה ע"י התלבשות נה"א בנה"ב.

דתחלה הרי: להעיר מהמשך ר"ה ה'תש"י פי"ב, יג, כא ואילך [סה"מ ה'שי"ת ע' 21 ואילך. ע' 45 ואילך].

(8) ואתחנן ו, ה.
 (9) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.
 (10) ראה לקו"ת בחוקותי מז, ד. חוקת סג, ב. המשך תער"ב ח"ב ע' תתו ואילך.
 (11) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ריש ע"ד. ובכ"מ.
 (12) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) ספ"ב. ל"ת להארז"ל פ' בראשית דרוש לר"מ מנ"ארה. טעמי המצות להרח"ו פ' ויקרא. של"ה חלק תושב"כ פ' ויקרא (שלח, א).

שההמשכה אליהם אינה ע"י צמצומים דע"ס דקדושה. וכמבואר בארוכה בקונטרס ומעין³⁹ בפ"י אין חשבון בשאול⁴⁰, דחשבון הוא רק בקדושה, אבל בשאול אין חשבון, שאינו נמשך ע"י צמצומים, גם לא ע"י ספירת החכמה, ועאכו"כ הספירות שלמטה מזה. וכיון שההמשכה אינה ע"י צמצום, לכן גם כמו שבאה למטה ה"ז מבחי' א"א כו'. וזהו פ"י עוברי רצונו, עובר לישנא דאקדומי (כדאיתא בגמרא⁴¹), והיינו שהוא למע' מבחי' רצון, והוא בחי' התהו, שקדם לתיקון, שיש שם אורות מרובים, אלא שנפלו למטה כו'. וזהו אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, שכאשר בני"י נמצאים בגלות, בין אומות העולם עוברי רצונו, שאז נתונים הם תחת ממשלת השר של אומה ומדינה זו⁴², הנה ע"י עבודתם שם נמשך להם מבחי' שלמעלה מהרצון כו', שממנה נמשך לעוברי רצונו. וזהו כללות הענין דגלות מצרים, שע"ז נמשך לבני"י ממדריגה נעלית יותר, בחי' פרעה דקדושה, כפירוש הזהר⁴³ דמיני' אתפרעו כל נהורין כו', שהו"ע גלוי האור בלי צמצומים כו'. והו"ע המשכת אורות מרובים דתהו בכלים דתיקון, והיינו ע"ז שמגיעים לבחי' שלמעלה מתהו ותיקון גם יחד⁴⁴, ומשם נמשך לבני"י דוקא, דאף שאח עשו ליעקב, מ"מ, ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי⁴⁵.

ד) **והנה** כללות העילוי שנעשה ע"י עבודת בני"י בזמן הגלות, בהיותם בין אוה"ע עוברי רצונו (שע"ז מקבלים מבחי' שלמעלה מהרצון כו'), נעשה (בעיקר) ע"י לימוד התורה. וכמו בגלות מצרים שהיתה העבודה בחומר ובלבנים⁴⁶, הרי מבואר בתורה אור⁴⁷ שקאי גם על לימוד התורה, בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכתא⁴⁸. וכמשנת"ל⁴⁹ ממאמר אדמו"ר הזקן⁵⁰ להבין ענין ששים המה מלכות, דצריך להבין מארו"ל⁵¹ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, שמזה משמע שהמעשה עיקר, והלא יש כמה משניות שאינן נוגעים למעשה כלל, כי אי אפשר שיהי' במציאות ולא הי' בעולם כו'. ובפרט ע"פ המבואר

בס"ד, יו"ד שבט, ה'תשי"ב*

באתי לגניא¹ אחותי כלה². ואיתא במדרש רבה (במקומו³) לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, ועל ידי החטאים הנה על ידי חטא עץ הדעת נסתלקה השכינה מארץ לרקיע הא', ועל ידי שאר חטאים נסתלקה מרקיע לרקיע עד רקיע הז'. ואח"כ עמדו צדיקים והורידו את השכינה מרקיע לרקיע, עד שבא השביעי, וכל השביעין חביבין⁴, שהוא משה, והורידה למטה בארץ. וזהו צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי⁵, דצדיקים יירשו ארץ שהוא גן עדן לפי שהם ממשיכים ומשכינים⁶ את השכינה בארץ התחתונה, דזהו תכלית הכוונה בבריאית והתהוות העולמות. ועיקר הגילוי מה שהמשיכו את השכינה למטה, הוא במקדש, כמ"ש⁷ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. והנה דייקן בזה רז"ל⁸, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל, היינו דבכל אחד ואחד מישראל, על ידי שעובד בעצמו אותם העבודות שהיו במקדש, על ידי זה שוכן בו עיקר שכינה, כמו שהי' בתחלת בריאת העולמות ועוד יותר מכבתחילה, ונעשה עיקר דירה בתחתונים⁹. והנה⁹

א) מאמר זה מיוסד בעיקרו על הפרק השני מד"ה באתי לגני ה'תשי"א — המאמר הניתן, ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ללמוד אותו ביום יו"ד שבט ה'תשי"א, יום בו נסתלק.

המאמר באתי לגני ה'תשי"א — מיוסד בעיקרו על הפרק הראשון מד"ה באתי לגני ה'תשי"א. ב) בכל הנאמר עד כאן — ראה ד"ה באתי לגני ה'תשי"א בארוכה.

* יצא לאור בשעתו, "מוצאי ש"ק, כ"ה אדר, ה'תשי"ב".

חלק מהמאמר נדפס בלקו"ש ח"א ע' 205 ואילך.

- 1) הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ סה"מ באתי לגני ע' vi. וש"נ.
- 2) שה"ש ה, א.
- 3) שהש"ר עה"פ.
- 4) ויק"ר פכ"ט, יא.
- 5) תהלים לו, כט.
- 6) ראה מהרו"ו לבר" פ"ט, ז. מ"כ ומהרו"ו לבמדבר" פ"ג, ב.
- 7) תרומה כה, ח.
- 8) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה

פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

(39) מאמר ח פ"ב. וראה אוה"ת פרשתנו	(46) שמות א, יד.
שם.	(47) ר"פ שמות (מט, א).
(40) ע"פ קהלת ט, יו"ד.	(48) זח"ג קנג, א.
(41) פסחים ז, ב.	(49) ד"ה וידבר אלקים דכ"ד טבת (תו"מ
(42) ראה תו"ח חיי שרה קכא, ג.	סה"מ טבת ע' רלח ואילך).
(43) ח"א רי, א.	(50) נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז תק"ע
(44) ראה גם סה"מ תרכ"ז ס"ע קכ.	בתחילתו.
(45) מלאכי א, ב"ג.	(51) קידושין מ, ב. וש"נ.

אחת עבודות העיקריות¹⁰ שהיו במקדש, היא עבודת הקרבנות, שהיא עבודה רוחניית. דגם עבודת הקרבנות שהיתה במקדש, שהקריבו בהמה גשמית, הנה גם זה היתה עבודה רוחניית, וראי' על זה מענין השתתפות הכהנים בעבודתם ולוים בשירם וזמרם בעת הבאת הקרבן, שהם ענינים רוחניים, וכמ"ש בזהר¹¹ דכהני בחשאי וברעותא דלכא המשכה, ולוים בשירה וזמרה שהוא ענין העלאה מלמטה למעלה¹¹. הרי שגם עבודת הקרבנות במקדש היא עבודה רוחניית, ומכל שכן עבודת הקרבנות כמו שהיא בכל אחד ואחד מישראל, שהיא עבודה רוחניית, וזהו מה שכתוב בהתחלת פרשת הקרבנות¹², אדם כי יקריב מכם קרבן להוי' (וידוע) פירוש כ"ק אדמו"ר הזקן בזה, שהי' צריך לומר אדם מכם כי יקריב, ומהו אומרו אדם כי יקריב מכם. אלא הפירוש הוא, אדם כי יקריב, כאשר האדם בא להתקרב לאלקות, דזהו ענין הקרבן, דאמאי¹³ איקרי קרבן אלא מפני שמקרב, דקרבנות הוא ענין קירוב הכחות והחושים, הרי מכם קרבן להוי', איהר דאָרפֿט מקריב זיין פון אייך אַליין. והיינו דכמו דענין הקרבנות בגשמיות הוא שלוקחים בהמה חי' ושלמה ושוחטין אותה, היינו שמוציאין ממנה החיות, ואחר כך הוא הקרבת האימורים, שהחלב נשרף באש שעל גבי המזבח, ועוד יותר מזה בקרבן עולה, התחלת הקרבנות, שהוא עולה כליל למזבח, הנה כמו"כ הוא בעבודת הקרבנות ברוחניות, שצריך להיות בהמה שלמה, היינו שצריך לבדוק עצמו שתהי' הבהמה שבו שלמה, היינו גם הגוף ונפש הבהמית, והבדיקה צריכה להיות אדעתא דנפשי', לא בדרך מצות אנשים מלומדה¹³, כי באופן זה

(א) חלק ג' לט, א. וראה ביאורי הזהר ר"פ ויצא [לאדמו"ר האמצעי קלג, א ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' קב]. לקו"ת ואתחנן ד"ה וידעת (השני) פ"ב [ח, ב]. שם סוכות ד"ה ושאתם (השני) פ"א [פ, א].

(ד) ד"ה ושאתם מים חה"ס תש"א פ"ג [קונטרס מג [סה"מ קונטרסים ח"ב תג, א ואילך. נעתק ב"היום יום" יב אדר שני]]. וראה ג"כ קונטרס לימוד החסידות פ"ב [אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שנד].

(ה) ספר הבהיר סי' מו (קט). ועייג"כ זח"ג ה, א. של"ה מסכת תענית (ריא, ב). פע"ח שער התפלה פ"ה.

(9) בהבא לקמן — ראה ד"ה באתי לגני ה'שית פרק ב.

(10) ראה ד"ה באתי לגני תשכ"ח פרק ב [תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצה]. ד"ה הנ"ל תשל"ב פרק ד ובהערה 22 שם [לקמן ע' כד].

(11) ראה גם ד"ה הנ"ל תשל"ב פרק ה ובהערה 24 שם [לקמן ע' כה].

(12) ויקרא א, ב.

(13) ישע"י כט, יג. וראה תניא פל"ט (נג, ב).

נאמר²² וזרעתי לי בארץ, שכוונת הזריעה היא בשביל התוספת שע"י הצמיחה, כמארז"ל²³ כלום אדם זורע כור אלא כדי להוציא כמה כורין. וזהו מ"ש²⁴ הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע, שקאי על גלות בבל, שהוא גלות הראשון בסדר ד' הגלויות, ועי"ז נעשה בא יבא ברנה נושא אלומותיו²⁴. ועד"ז בגלות מצרים (שכל המלכיות נק' ע"ש מצרים²⁵) כתיב²⁶ הבאים ישרש יעקב, שע"י נעשה יציץ ופרח ישראל. ועד"ז הוא בכל איש ישראל, שכאשר נמצא בגלות במקום מסויים ועובד עבודתו במקומו (דעניי עירך קודמין²⁷) בתומ"צ (שזוה"ע הזריעה²⁸), הנה ע"י קיום התומ"צ בעניני העולם (באופן דכל חלב להוי'²⁹), וכן עי"ז שמשמש בעניני העולם בשביל דברי הרשות, בכוונה לשם שמים³⁰, ויתירה מזה, באופן דבכל דרכיך דעהו³¹, ה"ה פועל בירור העולם, שנעשה דירה לו ית' בתחתונים³².

(ג) **וביאור** הענין הוא, דהנה אמרו רז"ל³³ אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, ואינו מובן, למה צריך ללימוד בק"ו מעוברי רצונו. אך הענין הוא, שהלימוד בק"ו מעוברי רצונו אינו דבר צדדי, אלא זהו מקור הענין עצמו, והיינו, שגם מה שנמשך לעושי רצונו באופן דכמה וכמה, הרי זה מהבחי' שממנה מקבלים עוברי רצונו. דהנה³⁴, שרש ההמשכה לעוברי רצונו הוא ממקום גבוה מאד, שהרי כל הגבוה ביותר נופל למטה ביותר³⁵, כידוע המשל מנפילת האבן שבראש החומה כו'. והיינו, ששרש ההמשכה הוא מבחי' אריך אנפין, וכמו הכ"ו דורות שקודם מ"ת (שכנגדם נאמרו כ"ו פעמים כי לעולם חסדו³⁶) שהיו ניזונין בחסדו של הקב"ה³⁷, שהמשכה זו היא מבחי' א"א³⁸. ועוד זאת,

ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

(33) מכות בסופה. וש"נ.

(34) ראה תו"א פרשתנו סא, א. תו"ח שם

קעא, א ואילך (קלד, ד ואילך). אוה"ת שם ע'

שסא ואילך.

(35) ראה בארוכה שערי אורה שער

הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ב ואילך.

פל"ב ואילך.

(36) תהלים קלו.

(37) פסחים ק"ח, א.

(38) ראה תו"א, תו"ח ואוה"ת שם. אוה"ת

בראשית רפח, א. קונטרס ומעין מאמר ח

ואילך.

(22) הושע ב, כה.

(23) פסחים פז, ב.

(24) תהלים קכו, ו.

(25) ב"ר פט"ז, ד.

(26) ישע"י כז, ו.

(27) ב"מ עא, א.

(28) ראה תו"א שמות נג, ג ואילך.

(29) ויקרא ג, טז. וראה רמב"ם הל' איסורי

המזבח בסופן.

(30) אבות פ"ב מ"ב.

(31) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות

ספ"ג.

(32) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.

במדרש⁶ חילוקי דעות אם נבראו בשני או בחמישי, אבל הכל מודים שלא נבראו המלאכים ביום ראשון. ואילו בנוגע לנשמות, הרי כבר ביום ראשון נאמר⁷ ורוח אלקים מרחפת על פני המים, ואמרז"ל⁸ זה רוחו של משיח, וידוע⁹ שמשיח הוא כמו אדם הראשון (כמובן גם מזה שאדם ר"ת אדם דוד משיח¹⁰), שבו היו כלולים כל הנשמות¹¹, וכן משיח הוא הנשמה הכללית דכללות ישראל¹², ונמצא שביום ראשון, שבו היתה רוחו של משיח, היו כבר הנשמות. והיינו, שנוסף לכך שנש"י קדמו לעולם, דישראל עלו במחשבה¹³, ובמי נמלך (על בריאת העולם) בנשמותיהם של צדיקים¹⁴, כמ"ש¹⁵ עם המלך במלאכתו ישבו שם¹⁶, שזהו כפי שהם למעלה מסדר השתלשלות, הנה גם בסדר השתלשלות, ולאחר שיש כבר בחי' מקום וזמן, קודמים נשמות למלאכים. וכיון שקודמים בזמן, מובן, שקודמים גם במעלה, ואדרבה, קדימתם במעלה היא הסיבה לקדימתם בזמן, שהוא המסוכב. וכיון שנשמות הם למעלה ממלאכים, הרי מובן, שהמלאכים צריכים לבוא ולשמוע קולם כו', ומהו אומרו שהטעם שחברים (מלאכי השרת) מקשיבים לקולך הוא לפי שכנס"י רועה בגנים של אחרים דוקא.

(ב) **ויובן** בהקדים המבואר בדרושי דא"ח בפרשתנו על הפסוק¹⁷ ויהי בשלח פרעה את העם (החל מדרוש אדמו"ר הזקן בתו"א¹⁸, אדמו"ר האמצעי¹⁹, אדמו"ר הצ"צ²⁰ ואדמו"ר מהר"ש²¹ (שמאמר ד"ה זה הראשון שלו הוא ביאור לד"ה הנ"ל בתו"א)), שהי' משלח פארות וענפים ועושי פרי למעלה את העם (עם העם), שע"י גלותם במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו הנצוצים וכו'. ומקדים לבאר, שעל ישראל בגלות

לא תהי' בדיקה טובה ומספקת. אבל כאשר יודע שהדבר נוגע לו בחיי נפשו ממש, הנה אז הוא בודק עצמו בכל פינות נפשו, במוחין ובמדות ובפרט בהג' לבושים מחשבה דבור ומעשה, ואז ידע כל עניניו הדורשים תיקון. ולהיות שהדבר נוגע לו בחיי נפשו, יעשה ויקיים בפועל את התיקונים הדרושים שלא יהי' בו מום¹. ואחר הבדיקה אז יִרְצֶה להיות קרבן, ששוחטו, היינו שהבשר וכו' נשאר בשלימות אלא שמוציאים ממנו החיות, שמוציא החיות מענינים גשמיים, והיינו שגוף הדברים הגשמיים נשאר, אבל משתמש בהם רק בכדי שיהי' לו תוספות כח בעבודת הוי', כמאמר² חמרא וריחא פקחין, דלא³ אכלי בשרא דתורא לא דקדקתי טעמו של דבר. שכ"ז הוא בענינים שהם רשות, ובפרט בעניני מצוה, כמו אכילת שבת ויו"ט, או ציצית מצמר גשמי ותפילין מקלף גשמי, היינו דברים גשמיים שעושים בהם עצמם מצוה, ולא רק הציווי של בכל⁴ דרכיך דעהו⁵. וזהו עבודת הקרבנות, להוציא החיות מענינים הגשמיים, שישתמש בהם רק לעבודת הוי', דאז הוא מכס קרבן, פון אייך אַליין. וכאשר האדם מקריב מכס קרבן, אז הוא קרבן להוי' שמתקרב ומתאחד עם הוי'.

(ב) **אמנם** כאשר יתבונן במעמדו ומצבו ואדעתא דנפשי' כנ"ל, הנה, לפעמים רבות, יראה ויוכח דגם אפילו אם כעת אינו בעל עבירה, מ"מ הנה וחטאתי נגדי תמיד¹⁵, דחטאותיו שעשה במשך ימי חלדו, ובהם גם אלו שעשה קודם בר מצוה, כמ"ש¹⁶ כ"ק אדמו"ר האמצעי, קיימים הם, כי לא תיקן אותם עדיין. וראי' מוכחת שלא תקן אותם, כי אם הי' עושה תשובה כדבעי, הרי אז, לא זו בלבד שלא הי' אצלו הענין דעבירה גוררת עבירה¹⁶, אלא, אדרבה, מצד זה שנעשה בעל

1) ביאור הענין מובן עפ"מ שנת' בתו"א מקץ (לו, ג). הוספות לתו"א (קיא, ד). ועוד.

2) יומא עו, ב. עפ"י הגירסא שהובאה בתניא פ"ז ובכמה מקומות בדא"ח.

3) ב"ק עב, א.

4) ראה רמב"ם הל' דעות פ"ג. טור וש"ע או"ח סרל"א.

5) פוקח עורים פרק כא"כ [מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' תפח ואילך]. ועייג"כ שו"ע או"ח ס"ס ש"מ"ג. סנהדרין נה, ב.

14) משלי ג, ו.

15) תהלים נא, ה.

16) אבות פ"ד מ"ב.

6) ב"ר פ"ג, ח. וש"נ.

7) בראשית א, ב.

8) ב"ר פ"ב, ד. שם רפ"ח.

9) ראה תו"ח שמות כג, ב (יז, א).

10) תו"א ויחי מו, ד. ראה ספר הערכים-

חב"ד ערך אדם פ"ח (ע' קנ"קנא). וש"נ.

11) ראה ספר הגלגולים פ"א-ב. שם פ"ז.

12) תניא אגה"ק ס"ז. סהמ"צ להצ"צ כח, א.

13) ובכ"מ. וראה שמו"ר פ"מ, ג.

14) ראה רמ"ז לזהר ח"ב מ, ב. ח"ג רס,

ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' רסו. תרח"ץ ע' ר.

15) תרצ"ט ע' 207. קונטרס ענינה של תורת

החסידות ס"ה.

13) ב"ר פ"א, ד.

14) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

15) דברי הימים-ד, כג.

16) ראה גם סה"מ תרח"ץ ע' סח. תש"ג ע' 73.

17) ר"פ בשלח.

18) ריש פרשתנו (סא, א ואילך).

19) תו"ח שם קסט, ב ואילך (קלג, ג ואילך).

20) אוה"ת שם (ע' שנג ואילך).

21) סה"מ תרכ"ז ע' קטז ואילך.

תשובה, הנה עבודתו מכאן ולהבא היתה צריכה להיות בחילה יתיר¹⁷ מכפי שהי' עד עתה, דזה שהי' מקודם בארץ צי' וצלמות¹⁸, הי' זה מעורר אצלו תשוקה ביותר לאלקות. אבל בהתבוננותו במעמדו ומצבו האמיתי, מבלי להקל לעצמו ומבלי להטעות את עצמו כלל ועיקר, הרי הוא מרגיש בנפשו ההיפך מזה לגמרי, דלא זו בלבד שמעמדו ומצבו הקודם לא הביאו להאהבה רבה דודונות¹⁹ נעשו לו כזכיות²⁰, אלא, אדרבה, זה גרם לו והביאו לידי זה שהוא בעביות וגסות, עד שהוא בציור דעבירה גוררת עבירה. אשר מכל זה ראוי מוכחת שאצלו הענין דוחטאתי נגדי תמיד אינו באופן שכבר עשה תשובה נכונה אלא שלפי מעמדו ומצבו עתה אין מספיק תשובה הקודמת וצריך כעת תשובה נעלית ביותר²¹, כ"א שמלכתחילה לא תקן כלל את עניניו, והם מסך מבדיל בינו לבין אביו שבשמים²², ומפסיק ומונע מעבודת הוי'. הנה כשמתבונן בכל זה ויודע ג"כ גודל ענין הקרבנות שהוא קירוב הכחות והחושים, עד שנכלל באש של מעלה, ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס וכמשי"ת, הנה הוא מקשה לעצמו, איזה שייכות יש לו לענין הקרבנות, ואיך ירצה לקרבן להוי', והוא אין בו מתום²⁰, ולהסיר הקושיא מוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר²¹ על פירוש כ"ק אדמו"ר הזקן בתיבת מכס, ואומר, מכס היינו מכס ובכס הדבר תלוי, דאָס איז אָפּהיינגיק פון אייך אַליין, שמבלי הבט על מעמדו ומצבו ועל כל מה שעבר עליו עד עתה, שיודע נגעי לבבו, מ"מ בכס הדבר תלוי, עד שכל אחד ואחד יכול לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב²². וזהו מכס קרבן להוי', בכס תלוי הדבר להיות קרבן להוי', להתקרב ולהתאחד עם הוי'. דקרבנות הם להוי' דוקא, לא לאלקים שהוא בגימטריא הטבע²³, כ"א להוי' דוקא, וכמבואר בזהרי"ד

(א) ראה תניא פ"ז.

(ב) ראה תניא פכ"ט. אגרת התשובה ספ"א.

(ג) ראה תניא פ"ז.

(ד) ח"ג ה, א. ח"ב קח, א. משפטים כב, יט. מהנ"ע (בו"ח) בראשית ס"ה אר"י א"ר [ד].

(17) ראה זח"א קכט, ב.

(18) ירמ" ב, ו.

(19) יומא פו, ב.

(20) ע"פ ישעי' א, ו.

(21) בד"ה באתי לגני השי"ת פרק ב.

(22) תדבאר רפכ"ה.

(23) פרס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב).

בס"ד. ש"פ בשלח, י"ג שבת, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

היושבת כגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה זה¹ (די"ג שבת, בהמשך לד"ה באתי לגני דיו"ד שבת תש"י, שנת ההילולא) מפירוש רש"י, היושבת כגנים, הקב"ה אומר לכנסת ישראל, את הנפוצה בגולה רועה כגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות, חברים מקשיבים, מלאכי השרת שהם חבריך, בני אלקים דוגמתך, באים לשמוע קולך. ופירוש זה הוא מהמד"ר², דבשעה שישראל יושבין בבתי כנסיות ובתי מדרשות כו', חברים מקשיבים, אני ופמליא שלי באים לשמוע בקולך. ועוד איתא במד"ר³, חברים נקראים מלאכי השרת, מפני שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות (שזהו טעם הב' שנקראים חברים, נוסף על טעם הא', שנקראים חברים לבני, להיותם בני אלקים דוגמתך). והנה, אף שהפירוש הפשוט בזה הוא, דעם היות שכנס"י רועה כגנים של אחרים (אומות העולם), מ"מ, ה"ה יושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות, צריך לומר, שהא גופא שכנס"י היא רועה כגנים של אחרים הרי זה סיבה שעל ידה ניתוסף עליו בישיבתה בבתי כנסיות ובתי מדרשות. וכמו כללות הענין דירידה צורך עלי, שיש צורך בענין הירידה דוקא, לפי שדוקא ע"י הירידה באים לעילוי גדול יותר. וכמבואר במאמר הראשון (ד"ה באתי לגני⁴) בענין מעלת העבודה דאתכפיא ס"א שמביאה לאתהפכא חשוכא לנהורא, שיתרון האור הוא מהחושך דוקא. ועד"ז מובן בענינו, שהעילוי דהיושבת כגנים בבתי כנסיות ובתי מדרשות הוא מצד זה שהיא רועה כגנים של אחרים, שע"ז מהפכים את הגנים של אחרים לגנים דבתי כנסיות ובתי מדרשות. אך צריך להבין, מהו הנתינת טעם שבגלל היותה יושבת כגנים (רועה כגנים של אחרים), לכן, באים המלאכים (חברים) לשמוע קולך בבתי כנסיות כו', הלא גם בלאה"כ היו צריכים המלאכים לשמוע קול הנשמות בבתי כנסיות כו', בגלל מעלת הנשמות שהם גבוהים ממלאכים כידוע. וכמובן גם מזה שבנוגע לבריאת המלאכים מצינו

(4) שהש"ר שם, (א).

(5) פרק א ואילך.

(1) שהש"ר ח, יג.

(2) בתחלתו.

(3) שהש"ר עה"פ (פ"ח, יא (ב)).

על פסוק זובח לאלקים יחרם, שענין הקרבנות הוא להו' דוקא, למעלה משם אלקים. ובאמת מגיע עוד למעלה יותר, לפני הו', דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס⁸⁶, שהוא למעלה גם מהו', דשם הו' אף שהוא למעלה משם אלקים, מ"מ ד' אותיותיו רומזות על צמצום התפשטות המשכה והתפשטות⁸⁷, וואָס דאָס איז אַ סדר פון השתלשלות, אבל א"ס הוא למעלה מהו', ולשם מגיע עבודת הקרבנות. וזהו שמסיים בענין ההקרבה לרצונו לפני הו'. דמקודם לזה אומר קרבן להו' ובסיום הענין, אחרי שאומר מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, אומר לפני הו', ופירש כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁸⁸, לפני הו' למעלה מהו'. וזהו ענין הקרבנות, שהעבודה היא לא רק בנפש אלקית, כ"א מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן שהוא נפש הבהמית, ובפרט כמו שהי' במקדש, שהיתה יכולה להיות עבודת הקרבנות בבהמה גשמית ממש, שעל ידי זה הוא מגיע לפני הו', רזא דא"ס.

ג) **והנה** בהקרבנות וכן בקירוב הכחות והחושים, הרי הקרבן הגשמי הי' נכלל בהאש שלמעלה, וכמו כן בעבודת הקרבנות שבכל אחד ואחד מישראל, מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמר⁸⁹, שהקרבנות צריכים להתכלל בהאש שלמעלה, והוא רשפי אש שבנפש האלקית, שהוא האש שלמעלה. וכמש"נ⁹⁰ רשפי אש שלהבת י"ה. דשרש האהבה שבנפש האלקית הוא מהאש שלמעלה שלהבת י"ה, ולכן גם האהבה שבנפש האלקית בהיותה למטה, נקראת אש שלמעלה. וביאור הדברים מה שקורא האהבה העליונה ודנפש האלקית שלהבת י"ה, הנה איתא בספר יצירה⁹¹ דהעשר ספירות הם כשלהבת קשורה בגחלת, ומפרט

[א]. — ועפ"ז יומתק דיוק לשון רז"ל (מנחות קי, א): לבעל הדין לחלוק. — ומש"כ (מנחות שם) גם שם א"ל, יעויין זח"ג לא, א. קלב, א.
טו) ראה זח"ב רלט, א. זח"ג כו, ב.
טז) לקו"ת ויקרא ד"ה לבאר כו' אדם כי יקריב [ג, ג].

של"ה פט, א. קפט, א. שח, ב. שו"ת חכם צבי סי"ח (הובא בלקו"ת ראה כב, ריש ע"ג). תניא שעהויה"א רפ"ו.

24) ראה ביאורי הזהר פ' אחרי לאדמו"ר האמצעי (עו, ג ואילך), ולאדמו"ר הצ"צ (ח"א ע' שסג ואילך). ובכ"מ.

25) שה"ש ח, ו. שהש"ר פ"ח, ו (ד).

26) פ"א מ"ז.

וע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות⁸⁶, שעיקר הענין דאתכפיא ואתהפכא הוא בזמן הגלות, נעשה המשכת עיקר שכינה בתחתונים עוד יותר מכמו שהי' בביהמ"ק, אלא שעכשיו הוא בהעלם והגילוי דהמשכה זו יהי' לע"ל. ויהי רצון שבקרום ממש יקויים מ"ש בפרשתינו⁸⁷ ובני ישראל יוצאים ביד רמה ובריש גלי⁸⁸, ושכל זה יהי' בקרום ממש.

86) ראה תניא רפל"ז. וראה גם תו"מ סה"מ באתי לגני ע' לה הערה 121.

87) בשלח יד, ח.

88) תרגום אונקלוס עה"פ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 874, דבתיבת בריש מרומז שמו של בעל

ההילולא, עיי"ש בארוכה.

כ"ק אדמו"ר מהר"ש"י) שיש בזה ב' ענינים, שלהבת שבתוך הגחלת ושללהבת שעל גבי הגחלת. והנה השלהבת שעל הגחלת יכולה להיות ג"כ בפני עצמה, אלא שאין בה מציאות וממשות, ולכן אמרו במשנה"י) דהמוציא שלהבת פטור, שמזה יודעים ב' הענינים, שישנה לשלהבת בפני עצמה ולכן שייך לדון בדין המוציא שלהבת אבל אין לשלהבת מציאות וממשות שלכן המוציא שלהבת פטור. והנה קודם שנברא העולם, שכולל בזה גם עד שלא נאצל כדאיתא בס' הקבלה²⁸, ה' הוא ושמנו בלבד²⁹, ואחר כך נאצלו הספירות, דב' ענינים אלו, עשר ספירות הגנוזות במאצילן והעשר ספירות ווי זיי זיינען נאצל געוואָרן, הם בדוגמת ב' הענינים שבשלהבת. דשלהבת שבתוך הגחלת, אף שהיא בתוקף יותר³⁰, אבל כמו שהיא בתוך הגחלת, אין שם מציאות של שלהבת, וכל שכן שאין שם פרטי השלהבת. דאין ניכר שם מציאותה כי אם רק מציאות הגחלת. אלא שישנם ראיות והוכחות שישנה שלהבת גם בתוך הגחלת, ואדרבה היא בתוקף יותר, אבל מה שניכר הוא רק הגחלת. וכמו כן, ועוד יותר מזה, הוא בכללות ענין עשר ספירות הגנוזות במאצילן, דמה שישנו שם, הוא רק המאציל, אלא שישנם ראיות מענין עשר ספירות הנאצלות שישנם עשר ספירות הגנוזות במאצילן. ואחר כך נאצלו העשר ספירות, אבל גם לאחר אצילותן קשורים הם במקורם היינו העשר ספירות הגנוזות, וכמו השלהבת שעל הגחלת שהיא קשורה בהשלהבת שבתוך הגחלת. וזהו כל קיומה, וואָרום אויב זי ווערט נפרד ממקורה, תהי' אין ואפס, עס ווערט גאָר ניט. וזהו שלהבת י"ה, דכמו השלהבת אשר ישנה כמו שהיא בגחלת, כמו שהיא על הגחלת וקשורה בה, ושללהבת שעל הגחלת הרי יכולה להיות ג"כ בפני עצמה בפירוד, כמו כן הוא גם בסדר ההשתלשלות, דעשר ספירות הגלויות, אף שהם קשורים במקורם, דאיהו וחיהו חד

(יז) המשך מים רבים — תרל"ו פס"ב ואילך. ועייג"כ ביאור לד"ה ואולם חי אני הנדפס בסו"ס דרך מצותיך להצמח צדק [קפב, א ואילך²⁷].
(יח) ביצה לט, א. הובא ברמב"ם הל' שבת פ"ח ה"ה.
(יט) ראה ג"כ שער היחוד והאמונה לרבנו הזקן פ"ג.

(27) מיוסד על ד"ה להבין שרשי הדברי' כו' תקס"ט (מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קצא ואילך).

(28) עבודת הקודש ח"א (חלק היחוד) פ"ב. וראה סה"מ עטר"ת ע' קצח. תרפ"ז ע' קנו. ובכ"מ.

(29) פרקי דר"א פ"ג.

הרצון) יש לו גם בהגילויים דסדר ההשתלשלות, אלא שהחפץ שלו (פנימיות הרצון) הוא בעצמות אוא"ס. ויש לומר, דזה שיש לו רצון בהגילויים דסדר ההשתלשלות הוא, כי כמו שמלמעלה למטה, ההתהוות דעוה"ז התחתון מהעצמות היא ע"י אמצעות הגילויים, כולל גם הגילויים דהשתלשלות, עד"ז הוא בהעל' מלמטה למעלה, שהעל' וההתכללות בעצמות אוא"ס היא ע"י הגילויים דהשתלשלות, ולכן הוא רוצה בהם. אלא שהרצון בהם הוא חיצוניות הרצון, בכדי שעל ידם יגיע לעצמות אוא"ס. ולהעיר, דבכ"מ⁸² מבואר בפירוש הכתוב⁸³ כי חסד חפצתי ולא זבח, שהחפץ, פנימיות הרצון, הוא שיהי' חסד, המשכה למטה, והרצון בזבח (קרבתות), העלאה מלמטה למעלה, הוא רק חיצוניות הרצון בשביל ההמשכה שנעשית ע"י ההעלאה. ובמאמר זה משמע, שהחפץ, פנימיות הרצון [דישראל, ומזה מובן שכ"ה גם למעלה, כי ישראל הם בניו דהקב"ה, ורצון הבן הוא רצון האב], הוא גם בהעלאה מלמטה למעלה.

(יב) **וממשיך** בהמאמר⁷⁹, דהגם שהאהבה דמי לי בשמים ועמך לא חפצתי היא (בעיקר) בנפש האלקית, מ"מ, ע"י אריכות ההתבוננות, גם נפש הבהמית תסכים לזה. דזהו שלאחרי שמע ישראל גוי אחד נאמר ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך⁸⁴, שע"י ההתבוננות דנפש האלקית (שמע ישראל) בענין אחד, אנת הוא חד ולא בחושבן, גם נפש הבהמית באה לאהבה זו. וכמו שמבאר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהמשך תרס"ו⁸⁵, דע"י שנפש האלקית מבינה ומשיגה הענין דהוי' אחד, פועל זה גם על נפש הבהמית שתבין עכ"פ שבהכרח לומר כן, אף שהענין עצמו אינו מושג אצלה. ומוסיף (בהמשך תרס"ו) עוד ענין, דכיון שנפש האלקית מלובשת בנפש הבהמית, לכן, בהרשפי אש דנפש האלקית נשרף ונכלה גם נפש הבהמית. ולהוסיף, דע"י שנפש הבהמית נכללת בהרשפי אש דנפש האלקית, נמשך גילוי נעלה יותר מהגילוי שנמשך ע"י האהבה דנפש האלקית. וכמבואר בהמשך ההילולא שע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא נמשך האור שבכולהו עלמין בשוה, אור שלמעלה משייכות לעולמות. [ולהעיר, דענין זה מבאר בההמשך גם בסיום וחותם פרק שני, בהמשך להמבואר שם שנה"ב עולה ונכלל ברשפי אש דנפש האלקית].

(82) ראה תר"מ סה"מ אדר ע' ג, ובהנסמן שם.

(83) הושע ו, ו.

(84) ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א (במשנה). ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ.

(85) ע' קלה.

שלמעלה), ביטול דכלות הנפש (כמוכא לעיל ס"ט מהבעש"ט), הוא, לפי שהתבוננות דתפלה (ק"ש) היא באוא"ס שלמעלה משייכות לעולמות, דכולא קמי' כלא חשיב⁷³, ההתבוננות⁷³ דהוי' אחד. ומבאר אדמו"ר מהר"ש⁷⁴, דענין (בחנית) אחד הוא כמו אנת⁷⁵ הוא חד ולא בחושבן. ומבאר, דבענינים שהם בערך זל"ז (אלא שאחד גדול ונעלה מהשני) שייך ענין החשבון בכמות ואיכות העילוי דאחד לגבי השני. וכמו אצילות ובי"ע, שיש ביניהם איזה ערך [דהגם שיש פרסא בין אצילות ובי"ע, מ"מ התהוות חכמה דבריא מחכמה דאצילות היא על ידי שהחכמה דאצילות עצמה מתלבשת בהפרסא וגורמת התהוות חכמה דבריא⁷⁶], לכן, שייך חשבון בגודל העילוי דאצילות לגבי בי"ע. אבל לגבי אוא"ס שכל העולמות (גם עולם האצילות) הם באין ערוך לגבי [והתהוותם היא על ידי הצמצום, דענין הצמצום הוא התעלמות האור⁷⁶], אין שייך שם ענין החשבון, אנת הוא חד ולא בחושבן. ועל ידי התבוננות זו יבוא להאבה דמי⁷⁷ לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שלא יהי' לו חפץ לא בגן עדן התחתון (ארץ) וגם לא בגן עדן העליון (שמים) אלא לו לבדו. וע"ד מ"ש אדמו"ר הזקן⁷⁸ איך וויל זע גאָר ניסט איך וויל ניט דאיין ג"ע איך וויל ניט דאיין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין.

וממשיך בהמאמר⁷⁹, דזה שנאמר ועמך לא חפצתי (חפצתי דייקא), הוא כי לשון רצון הוא (גם) בחיצוניות הרצון, ועד שגם רצון שבא ע"י כפי' נקרא רצון, כמו כופינ⁸⁰ אותו עד שיאמר רוצה אני⁸¹, וחפץ הוא פנימיות הרצון. וזהו ועמך לא חפצתי, כי רצון (חיצוניות

איהו וגרמוהי חד⁸⁰, דוגמת השלהבת שעל הגחלת שהיא דבר אחד עם השלהבת שבתוך הגחלת שהיא חד עם הגחלת, מ"מ הנה מצד ריבוי ההשתלשלות אפשר להיות, סוף סוף, נתינת מקום לטעות על פירוד, וכמארוז"ל) כתוב והרוצה לטעות יטעה, אַז דער אויבערשטער זאָגט והרוצה לטעות (ע"י הכתיבה) יטעה. היינו שמצד השלהבת יכול להיות מקום לטעות של פירוד. ושלהבת עצמה שלהבת י"ה, שהי"ד יש בו גם קוצו של יו"ד⁸¹, היינו ע"ס הגליות וע"ס הגנוזות, שניהם הם שלהבת י"ה, שאין בהם פירוד, ח"ו. והאבה שבנפש האלקית נקראת ג"כ שלהבת י"ה, דהנה בראשית בשביל ישראל שנקראים ראשית⁸², שכל ההשתלשלות הוא בשביל ישראל, מובן מזה שכל הענינים שבהשתלשלות יש דוגמתם ופועלים בישראל. וכמו"כ הוא גם בענין שלהבת י"ה שפועלת בישראל שיהי' בהם שלהבת י"ה, אהבה לאלקות. דהנה כתיב⁸³ כי אהבך הוי' אלקיך, ואיתא הפי' בחסידותיא) ממשיך להיות כך אהבה ואוהב אותך והא בהא תליא, ואהבך הוי' אלקיך קאי על עצמות א"ס ב"ה, אשר מצד השלהבת י"ה דלמעלה נעשה זה גם בישראל. ובה יש, בכללות, ב' אופני אהבה⁸⁴. דכמו שלמעלה ישנם הע"ס כמו שהם בהמאציל וכמו שהם נאצלים, כמו כן באהבה ישנם ב' אופנים כאלו. דהנה המדות באים מהמוחין, דכאשר מתבונן בענינים המביאים לאהבתו ית' מוליד אהבת הוי'. אמנם כאשר הוא מעמיק את עצמו בהשכלה, כדבעי למהוי, און ער איז פאַרטרונקען און פאַראייניקט בהשכלה, הנה אז אין מציאות להמדה, דהמדה היא כלולה בעילתה ואינה בפני עצמה. ורק כאשר ער טראָגט זיך אָפּ מהעילה און לאַזט זיך אַראָפּ אל העלול, הנה אז נעשה ההיפך מזה, שבעיקר נרגש מציאות המדה, שהיא בהתגלות, אלא שקשורה בהתבוננות שהולידה אותה, בפרטיות יותר בהתפעלות שכלי שבהתבוננות, וזה נותן חיות ותוקף בהמדה. וכמו

(ב) בראשית רבה פ"ח, ח.

(כא) ראה לקו"ת תצא ד"ה ולא אבה [לח, ג ואילך]. ד"ה השקיפה (קייין היש"ת [סה"מ היש"ת ע' 155 ואילך]).

(30) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). תניא אגה"ק ס"כ (קכט, סע"א).

(31) ראה תניא אגה"ת פ"ד (צד, ב). לקו"ת תצא שבהערה כא.

(32) בראשית א, א. פרש"י עה"פ.

(33) תצא כג, ו.

(34) ראה המשך מים רבים שם פרק ע ואילך. מאמרי אדה"ז שם ע' קצג ואילך. דרמ"צ שם קפג, א.

(73) ראה לקו"ת פינחס שבהערה 55.

(74) סה"מ תרכ"ז ע' קלז. ומדבר שם בענין שתפלות כנגד קרבנות תקנום.

(75) תקו"ז בהקדמה (פתח אליהו) יז, א.

(76) תו"א וירא יד, ג — הובא בסה"מ תרכ"ז שם.

(77) תהלים עג, כה.

(78) שרש מצות התפלה להצ"צ פ"מ (קלח, סע"א). וי"ל, דענין ועמך לא חפצתי שבסה"מ תרכ"ז שם, הוא התשוקה לאור א"ס שכל העולמות הם באין ערוך לגבי (כנ"ל בפנים), וזה שאדה"ז אמר "איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין" הוא שאינו חפץ גם בהאור (גם בהאור שלפני הצמצום, כולל גם דרגות הכי נעלות שבו) וחפצו הוא רק בהעצמות, "דיך אַליין".

(79) בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלח.

(80) תו"כ ופרש"י עה"פ ויקרא א, ג. ערכין כא, א (במשנה).

(81) כ"ה גם בלקו"ת שה"ש כח, ד, דמזה (כופינ אותו עד שיאמר רוצה אני) מוכח שגם רצון שמצד כפי' נק' רצון. ואין סתירה לזה ממ"ש הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) שזהו רצונו וחפצו האמיתי — דכיון שהוא חושב שרצונו הוא רק מפני הכפי' ואעפ"כ אומר רוצה אני (ולשון זה מובא בתורה), מוכח, שגם זה נקרא רצון.

מארי דחושבנא הוא ע"ד מארז"ל⁶⁹ עה"פ⁷⁰ בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם. החשבון דתכלית הירידה דבריאת העולם והתכלית דירידת נשמתו לעולם הזה, שהירידה היא צורך עלי'. וכשיתבונן שהוא אינו משלים הכוונה שבשבילה ירדה נשמתו למטה, יבוא לידי שפלות.

והחילוק דשני הענינים הוא, דלהביאור שהשפלות (הכובד ראש שקודם התפלה) היא ע"י ההתבוננות בעוצם פחיתותו וגודל ריחוקו, זה שהשפלות (כובד ראש) היא הכנה לתפלה, הוא מפני שע"י הביטול מגיעים לדרגות הכי נעלות, דכל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו. ולהביאור שהשפלות היא ע"י ההתבוננות שכוונת הירידה היא לצורך עלי', זה שהשפלות היא הכנה לתפלה הוא (לא רק מצד מעלת הביטול, אלא גם) שענינה דשפלות זו עצמה שייכת לתפלה. כי בכדי שיורגש אצלו הירידה (ושהכוונה דהירידה היא לצורך עלי') הוא ע"י ההרגש דעילוי והפלאת האלקות. וכל שירגיש יותר העילוי דאלקות ירגיש יותר גודל הירידה. וכיון שהשפלות שלו היא מזה שלא השלים כוונת הירידה, הרי בהשפלות שלו נרגש קצת העילוי דאלקות. ולהעיר ממ"ש אדמו"ר הזקן בשו"ע שלו⁷¹, שקודם התפלה צריך לחשוב מרוממות האל יתברך ושפלות האדם, דיש לומר, שהמחשבה בשפלות האדם אינה ענין בפ"ע אלא המשך ותוצאה מהמחשבה ברוממות האל⁷². ועפ"ז, זה שהכובד ראש הוא הכנה לתפלה הוא לא רק מצד מעלת הביטול אלא גם מפני שבהכובד ראש נרגש רוממות האל, ענין התפלה. אלא שההתבוננות ברוממות האל היא בנוגע לשפלות האדם, ולכן, ע"י התבוננות זו בא להכנעה ושפלות. וההתבוננות שבתפלה היא ברוממות האל עצמה, והביטול שע"י התבוננות זו הוא (לא הכנעה ושפלות, אלא) שנכלל באלקות (כנ"ל סעיף ט).

יא) ולהוסיף, שהחילוק בין ההתבוננות שקודם התפלה וההתבוננות שבתפלה הוא גם בהענין דרוממות האל עצמו. דזה שהביטול בתפלה הוא שמתבטל לגמרי (בדוגמת הקרבן שהי' נשרף באש

במשל השלהבת שעל גבי הגחלת, שקשורה בהשלהבת שבתוך הגחלת דעל ידי זה יש קיום תמידי וחיות ותוקף בהשלהבת, כמו כן הוא בהאהבה שצריכה להיות קשורה עם האהבה כמו שהיא כלולה בהעילה. וזהו השלהבת י"ה שבה נכללים כל הקרבנות שמקריבים.

ד) והנה נתבאר לעיל דקרבנות הם לפני הוי' היינו למעלה מהוי'. ובמילא מובן שגם האש שלמעלה שבו נכלל הקרבן, הוא למעלה מהוי'. ובעבודה הוא, שהעבודה היא למעלה מן הטעם ודעת. דכמו בעבודת הקרבנות שהי' בבית המקדש הקריבו בהמה דוקא, כמו כן הוא גם עתה, שתפלות כנגד תמידין תקנו⁷³, הנה עבודת נפש האלקית צריכה להיות בנפש הבהמית דוקא⁷⁴, ולא עבודת הנשמה מצד עצמה. ודוקא עבודה זו מגיעה למעלה מטעם ודעת, למעלה מסדר ההשתלשלות. ואף שגם עבודת הנשמה מצד עצמה הוא ע"י הגוף ובגוף, שהרי מתן תורה הי' דוקא לנשמות בגופים וקיום המצות הוא ע"י הגוף, ואפילו המצוות דחובות הלבבות כמבואר בכמה מקומות⁷⁵, מ"מ אפשר שלא יהי' שייך להגוף, ולא יפעול בו. ועל דרך דוגמא, כשלומד תורה ומתפלל הנה בעת שהוא בד' אמות של הלכה וד' אמות של תפלה שטייט ער אין א' איידעלקייט, אבל כשנעתק מזה, כשמסיים למודו ותפלתו, חאָפּט ער זיך אַז ער איז אין די זעלבע גראָבקייט כמו שהי' ולפעמים עוד נתוסף ישות מפני השביעת רצון שיש לו בעבודתו. וי"ל שהוא על דרך החילוק דקיום המצוות בדבר הנפרד לקיום המצוות בהגוף. דקיום המצוות בדבר הנפרד כמו ציצית בצמר גשמי ותפלין בקלף גשמי הרי לא ניכרידי לעין בשר הגשמי שום שינוי בהקלף והצמר, דהשינוים שצריך להיות בהקלף והצמר בכדי שיהיו מתאימים לקיום המצוה, הנה שינוים אלו הם ע"י מלאכת האדם, אבל השינוים הנעשים ע"י ההזמנה וקיום המצוה אינם נכרים. ועל דרך זה אפשר להיות בקיום המצוות ע"י הגוף ובהגוף, שיהי' כמו שמקיים עם דבר הנפרד, דהיינו שהגוף יהי' רק אמצעי שעל ידו

כב) יעויין חולין ה, ב: אדם ובהמה תושיע ה' וכו'.

כג) ראה ד"ה וכל העם תרצ"ז (קונטרס עט — חה"ש הישי"ת [סה"מ הישי"ת ע' 224. תרצ"ז ע' 283]).

כד) ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח [קנה, א]. ומובן שאין סתירה לזה ממ"ש בתניא פל"ז [מו, ב]. בתו"א ריש מגלת אסתר [צ, ג-ד]. ועוד.

69) ב"ב עח, ב.

70) חוקת כא, כז.

71) או"ח הל' תפלה סצ"ח ס"א.

72) ולהעיר, דברמ"א או"ח שם איתא "ובשפלות האדם". ויש לומר, דלשון "ובשפלות" משמע שהמחשבה ברוממות האל והמחשבה בשפלות האדם הם שני ענינים (שונים), ולכן כתב אדה"ז "ושפלות".

הנשמה לומדת תורה ומקיימת מצוות. ולא זהו תכלית העבודה כי אם התכלית היא העבודה בהגוף ונפש הבהמית להפכם מן הקצה אל הקצה, שיהי' ניכר בהגוף שהוא גוף שלומד תורה ומקיים מצוות ומכל שכן שבנפש הבהמית יהי' ניכר זה. אשר אז הרי, לא זו בלבד שלא יהי' שייך לדברים האסורים, אלא גם מדברי מותרות יהי' מושלל, שגם בדברי הרשות וועט זיך אים לייגן און וועלן נאָר דאָס וואָס איז מוכרח מצד בריאות הגוף כדי לעבוד השי"ת. אבל אם עבודתו היא עבודת הנשמה מצד עצמה, והגוף הוא רק אמצעי בלבד, הנה לא זהו תכלית הכוונה ואין זה קרבן לרצונו לפני הוי'. ולכן מוכרחת העבודה בהגוף ונפש הבהמית דוקא, ער זאָל אַרבעטן און איבעראַרבעטן את הגוף ונפש הבהמית. וכמ"ש (יה"כ) אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע דהנשמה התהוותה מהאורות, דכללות האורות הוא גילויים, והגוף התהוותו מעצמות שמציאותו³⁶ הוא מעצמותו ואין שום עילה וסיבה קודמת לו ח"ו, והנשמה, שהיא מכירה את מעלת הגוף בזה, וויל באַקומען עצמי, ומשום זה היא רוצה להתחבר עם הגוף ונפש הבהמית און איבעראַרבעטן איהם, לכן הנה רצון ושכל הנשמה עצמה מחייב, מאַנט, להתחבר עם הגוף, לא לעבוד על ידו כמו בדבר הנפרד, כי אם להתחבר עם הגוף, ולעבוד ביחד. אמנם באמת אין זה מספיק עדיין להיות לרצונו לפני הוי', דהרי כל זה הוא עבודה שמצד הטעם ודעת, שהנשמה מבינה העילוי דעצמי ולכן רוצה עצמי ולכך עובדת עם הגוף. ואף שהוא טעם ודעת דקדושה, מ"מ הוא טעם ודעת. אבל תכלית העבודה היא, שלא תהי' בשביל הטוב והעילוי שיקבל על ידי העבודה, כי אם בכדי לקיים רצון העליון, ורצון העליון הוא שיהי' לו ית' דירה בתחתונים³⁷, היינו בעולם הזה דוקא³⁸, ולכן הנשמה שהיא חלק אלוהי ממעל³⁹, בנים אתם⁴⁰, מרגשת, פילט, את רצון האב ומשום זה הוא עבודתה בהגוף דוקא. ובזה יש ג"כ מעלה אפילו לגבי בחי' עבד⁴¹, דהנה העבד אף שעבודתו הוא ג"כ לא מצד

ונכלל באו"ס, ביטול, לכן גם ההכנה לתפלה היא הכנעה ושפלות, ביטול. אלא שהביטול לתפלה הוא מצד הקירוב לאלקות, שנוגש בו העילוי וההפלאה דאו"ס שלכן רוצה להכלל בו, והביטול שלפני התפלה הוא שמתמרמר על ריחוקו מאלקות. ולכן, הביטול לתפלה הוא ביטול דכלות הנפש שהוא נכלל באלקות, והביטול שקודם התפלה הוא הכנעה ושפלות. ומבאר אדמו"ר האמצעי בהמאמר ד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו⁶¹ וכן מבאר הצ"צ במאמרו ד"ה זה⁶², דזה שהביטול דהכנעה ושפלות הוא הקדמה לתפלה, הוא כמארו"ל⁶³ כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו. ויש לומר דמ"ש בלקו"ת שלהקריב הוא אותיות להקריב הוא ע"ד הביטול שקודם התפלה⁶⁴, כי הביטול דרקבון הוא שנפסד מציאותו. אלא שע"י הרקבון נעשית אח"כ הצמיחה — בדוגמת השפלות שקודם התפלה (שע"ז הקב"ה מגביהו בתפלה).

והנה (יו"ד) בהתבוננות המביאה להכנעה ושפלות, שני אופנים. דברוש הנ"ל של אדמו"ר האמצעי⁶⁵ מבואר, שבכדי לבוא להכנעה ושפלות הוא ע"י שיתבונן בעוצם פחיתותו וגודל ריחוקו כו', ושהתבוננות תהי' בחשבון טוב ומדוקדק הנק' מארי דחושבנא. [ויש לומר, דזה שאומר שהתבוננות צריכה להיות בחשבון טוב ומדוקדק הוא ע"ד שמבאר בארוכה בשער היחוד⁶⁶, דכשהתבוננות היא בדרך כלל, השגתו בהענין היא רק בבחינת מקיף, וגם יכול להטעות את עצמו. ובכדי שתהי' אצלו השגה אמיתית ופנימית הוא ע"י ההתבוננות בדרך פרט. אלא שלאחרי שמתבונן בהפרטים צריך לעיין ולהתבונן בהכלל. [ואומר שם⁶⁷, שכן קיבל אביו (אדמו"ר הזקן) מהרב המגיד בפ"י גמור]. ויש לומר, דזה שאומר שהתבוננות צריכה להיות בחשבון טוב ומדוקדק הוא שיתבונן בהפרטים. דנוסף לזה שחשבון (בכלל) הוא חשבון דהפרטים, הרי חשבון מדוקדק הוא שמדייק בכל פרט]. ובדרוש הנ"ל דהצ"צ מוסיף⁶⁸, דענין

כה) ראה שיחת שמח"ת תרס"ט אות ח (תורת שלום ע' קצז) ואילך בביאור היטב.

36) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

37) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

38) תניא שם.

39) תניא רפ"ב.

40) פ' ראה יד, א.

41) ראה סה"ש תורת שלום ע' 132. וראה תו"ח ויקהל תקפח, ב ואילך (ח"ב שצו, א

ואילך). המשך תרס"ו ע' שח ואילך.

ריש ע' צד. ה'תש"ז ע' 203. ועוד, אבל בפרש"י לפנינו אין תיבת ושפלות. וי"ל שתיבת ושפלות (שמובאת בחסידות) באה לתוספת ביאור ענין ההכנעה.

61) שבספרו שערי תשובה ח"א (שער התפלה) כב, ד ואילך. וראה שם פ"ב (כג, סע"ג).

62) שבאוה"ת פ' ראה ע' תרפו ואילך. וראה שם ע' תרפו.

63) עירובין יג, ב.

64) ראה גם אוה"ת שם, דהכוזב ראש שקודם התפלה הו"ע הרקבון שלפני הצמיחה.

65) פרק ג (כג, ד).

66) פרק ד.

67) בסוף הפרק (ה, א).

68) בה"קיצור" שנדפס באוה"ת שם בשוה"ג (אבל בפנים המאמר הוא ע"ד המבואר בשער

התפלה לאדמו"ר האמצעי).

מורה (לא רק על ענינו אלא גם) על החיות אלקי שבון. דקרבן הוא מלשון קירוב⁵⁰, שמתקרב לאלקות. וזה מורה על ענין ההעלאה. דבהמשכה מלמעלה למטה, החיבור שלו עם אלקות הוא ע"י שאלקות נמשך (מתקרב) אליו, וקרבן מלשון קירוב (שהוא מתקרב לאלקות) הוא, שהוא יוצא ממקומו (מציאותו) ונכלל באלקות. ויש לקשר זה עם מ"ש בלקו"ת⁵¹ דלהקריב הוא אותיות להקריב, דרקבון הוא ביטול בתכלית. וי"ל הביאור בזה, שההעלאה דקרבנות היא לאו"ס שלמעלה משייכות לעולמות⁵² [ניתירה מזה, שההעלאה דקרבנות היא למעלה עד אין קץ, כמ"ש בפע"ח⁵³, דאיתא בזה"ר⁵⁴ עד היכן סליק רעותא דקורבנין כו' לעילא לעילא עד א"ס], ולכן הביטול דקרבנות הוא ביטול דרקבון, ביטול בתכלית.

ועד"ז הוא בעבודת הקרבנות שבנפש האדם⁵⁵, אדם כי יקריב מכם, דירידת הנשמה למטה היא לצורך עלי', שיהי' ענין ההעלאה מלמטה למעלה, לצאת ממציאותה ולהכלל באו"ס. והעלי' שלה היא בתפלה, דתפלות כנגד קרבנות תקנום⁵⁶. וכתורת הבעש"ט⁵⁷, דזה שאדם חי אחר התפלה אין זה ע"פ טבע. כי מצד הכוונות הגדולות⁵⁸ שבתפלה הי' צריך להיות אצלו כלות הנפש, וזה שנשאר חי אחר התפלה אין זה ע"פ טבע אלא חסד גדול מהשי"ת. ויש לומר, דזה שמצד הכוונות הגדולות שבתפלה מגיעים (ע"פ טבע) לכלות הנפש, הוא, כי תפלה הוא ענין ההעלאה לצאת ממציאותו וליכלל באו"ס, בדוגמת הקרבן שהי' נשדף ונכלל באש של מעלה.

וזהו שאמרו רז"ל⁵⁹ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופירש רש"י⁶⁰ הכנעה ושפלות, דכיון שענין התפלה הוא שיוצא ממציאותו

(50) ראה ספר הבהיר סי' מו (קט). הנסמן בתו"מ סה"מ תשרי ע' קסד הערה 15.
 (51) חוקת נז, ב (מפע"ח שער ה (שער עולם העשי') פ"ג).
 (52) כמוכן גם מזה שמביא בלקו"ת פינחס שם (נעתק לעיל ס"ח) הענין דהוא ושמו בלבד.
 (53) שער א (שער התפלה) פ"ה.
 (54) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.
 (55) ראה לכו"ת פינחס שם רפ"ג (עח, א) "ומעתה יובן ענין זה ג"כ בתפלה שכנגד הקרבנות". וי"ל, דמ"ש שם בתחלת המאמר (עז, ג) שירידת הנשמה היא צורך עלי', זה שייך לענין הקרבנות שבאדם.
 (56) ברכות כו, ב.
 (57) צוואת הריב"ש (הוצאת קה"ת) סי' לה.
 (58) כ"ה הלשון בצוואת הריב"ש שם.
 (59) ברכות ל, ב.
 (60) כ"ה ("הכנעה ושפלות") בכ"מ בדא"ח בשם רש"י (סה"מ תרס"ה ס"ע קצד. תרע"ח

הטעם והתענוג שיש לו בזה, מ"מ הרי העבד הוא רק מקיים את פקודת האדון, והיינו שהוא יודע פקודת האדון אבל אינו מרגיש את רצונו ואינו יודע למה הוא רוצה את זה, משא"כ הנשמה, בניס אתם להוי' אלקיכם⁴⁰, אף שעבודתה הוא ג"כ לא מצד הטעם, כי אם לקיים רצון האב, אבל היא מרגשת את הרצון ויודעת טעמו. וזהו שאחר אומרו מכם קרבן להוי' מסיים מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, דמכם קרבן להוי' היינו הנפש האלקית, אבל להיות דרוא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, למעלה מהוי', הנה לזאת צריך להיות מן הבהמה העבודה עם הנפש הבהמית והגוף, וצריך להיות בזה עבודה פרטית דוקא, מן הבקר ומן הצאן, להתבונן ולהעמיק בפרטי עניני נפשו ועבודתו בהגוף ונפש הבהמית, ואז הוא לרצונו לפני הוי'.

(ה) **והנה** הקדמת פרשת הקרבנות הוא ויקרא אל משה, שהוא הנתנית (כח"ט) על עבודת הקרבנות. דאף שמכם קרבן להוי', מכם ובכם הדבר תלוי להיות קרבן להוי', אבל להיותו בשפל המצב וכל מה שמתבונן יותר, רואה יותר את שפלותו וריחוקו ונופל ברוחו, הנה לזאת הפתיחה הוא ויקרא אל משה, שהוא נתנית יכולת וכח לכל איש ואיש להיות קרבן להוי', ואפילו לפני הוי'. ולכן⁴² לא נאמר מי הוא הקורא כי הוא ממקום עליון ונורא מאד אור א"ס הסוכב כל עלמין, אתה קדוש שלמעלה משמך קדוש. דהנה משה הוא רועה ישראל, ואיתא במדרש(י) שניסו אותו בזה שטיפל עם קטנים ביותר, דמזה דוקא ראי' שהוא רועה כדבעי, וכמו כן הוא בכל דור ודור, דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁴³, שהם רועי ישראל שבכל דור ודור⁴⁴, הנה הם הממשיכים כח על עבודת הקרבנות, להיותם ממוצע(יט) המחבר, ממוצע בין הוי' וביניכם⁴⁵. שהוא ממוצע המחבר, פאראייניציקט, עולמות מיט אלקות על ידי נשמות. וזהו

(כו) ראה לקו"ת ד"ה ויקרא פ"ב [א, ב].
 (כז) ראה זח"א קב, ב. לקו"ת ריש פ' ויקרא [א, ד].
 (כח) שמות רבה פ"ב, ב.
 (כט) ראה תורת שלום שיחת שמח"ת תער"ג (ע' קנח).

(42) ראה ד"ה ויקרא תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתק"ח). ד"ה הנ"ל תשל"ב פרק ט (תו"מ סה"מ ניסן ס"ע קכ ואילך). תשמ"ג. תשמ"ז.
 (43) תקו"ז תס"ט (קרב, רע"א. קיד, רע"א).
 (44) ראה תניא פמ"ב (נט, א).
 (45) ואתחנן ה, ה. וראה סה"מ תרנ"ט ע' קצ ואילך.

ולהוסיף⁴⁰, דנוסף להעלאה דהקרבן עצמו, שהבהמה שהקריבו ע"ג המזבח היתה נשרפת (מתבטלת ממציאיותה) ונכללת באש של מעלה, נעשה עי"ז העלאה גם במלאכים העליונים. כמ"ש⁴¹ את קרבני לחמי לאשי, אשי הם השרפים, והקרבן הוא הלחם והמזון שלהם, שמוסיף בהם כח וחיות להבטל ולהכלל באו"ס ועד לאשתאבא⁴² בגופא דמלכא. וזהו"ע השיר שהי' בשעת הקרבת הקרבנות, כי כל עליו' היא ע"י שיר. כמארז"ל⁴³ כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכים בשיר, ומובא בלקו"ת⁴⁴ בשם ס' לקוטי אמרים של הרב המגיד, דבעלי השיר הם המלאכים⁴⁵ ויש לקשר זה עם הפירוש (בפשטות) שבעלי שיר הם חיות שנותנים שיר בצוארם⁴⁶, כי גם המלאכים נק' בשם חיות ובהמות⁴⁷, ופירוש יוצאין בשיר הוא, שע"י השיר שאומרים המלאכים הם יוצאים מהכלים שלהם, להתכלל באו"ס ב"ה.

ט) ולהוסיף, דזה שקרבנות הו"ע ההעלאה, מובן גם מזה שנקראים בשם קרבן. [ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁴⁸ (עה"פ⁴⁹ לעולם ה' דברך נצב בשמים) דשמו של כל דבר אשר יקראו לו בלה"ק

(40) ככל הבא לקמן ראה לקו"ת פינחס שם עז, ג"ד.

(41) פינחס כח, ב.

(42) זח"א ריו, ב.

(43) שבת נא, ב (במשנה).

(44) ברכה צח, א.

(45) בלקו"ת ברכה שם, שגם עליית הנשמות היא ע"י שיר. ואולי יש לומר, דזה שארז"ל "בעלי השיר יוצאין בשיר", ד"בעלי השיר" הם המלאכים* (שנק' בשם בהמות וחיות), הוא — כי העליו' דמלאכים היא שהם יוצאים מההגבלה דהגוף שמגביל אותם, משא"כ נשמות [שאינן להם גוף, כמבואר בלקו"ת ברכה שם], זה שהם צריכים לעליו' הוא לפי שההשגה שלהם מצד עצמם היא בהגבלה. ובמארז"ל הנ"ל שאומר "יוצאין בשיר" מדבר ביציאה מההגבלה דהגוף [בדוגמת יציאה כפשוטה, שהיא יציאה מהמקום שהי' שם (ולא) שיצא מעצמותו], ועליו' זו ד"יוצאין בשיר" היא רק במלאכים ("בעלי השיר"), ולא בנשמות.

(46) פרש"י שבת שם.

(47) תניא רפל"ט. ובכ"מ.

(48) שעה"ה"א בתחלתו.

(49) תהלים קיט, פט.

(* בסה"ש תש"ג ע' 111 מובא בשם אדמו"ר הזקן "כל בעלי השיר, נשמות ומלאכים, יוצאין בשיר כו', שההעלאה כו' שלהם היא ע"י ניגון ושיר". אבל בכו"כ מקומות מובאר שבעלי השיר קאי על מלאכים. ובסה"מ תרס"ח ע' צה, אף דמבואר שם שגם העליו' דהנשמות היא ע"י שיר, מבאר שבעלי השיר קאי על מלאכים. ואולי י"ל דמ"ש בטה"ש תשי"ג נשמות ומלאכים — קאי על הענין (שהעליו' שלהם היא ע"י שיר) ולא על "בעלי השיר".

עשיית הדירה לו ית' בתחתונים, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד, המוטלת על כל אחד ואחד. ומעבודות העיקריות בזה היא עבודת הקרבנות, וכנ"ל, להתבונן במעמדו ומצבו אדעתא דנפשי' ניט גענארטערהייט, ומ"מ אומרים לו מכם ובכם הדבר תלוי לתקן שיהי' שלם בלי מום, ולהקריב מכם קרבן וקרבן מן הבהמה. והוא על ידי ההתקשרות, שמוסיף בה ועולה, בהאפתשטותא דמשה שבכל דרא ודרא, שבאפתשטותא זו נמצא גם העצמי, ועל ידי זה הוא מתקשר עם הויקרא אל משה, דלית מחשבה תפיסא בי' כלל, ונמשך שלהבת י"ה, אש של מעלה, דבזה נכלל הקרבן ועל ידי זה ושכנתי בתוכם. וכן גם בנוגע לדורנו, הנה רועה ונשיא ישראל שהוא הורה לנו את הדרך הישרה, אשר נלך בדרכיו ואורחותיו, את המעשה אשר יעשון ואת המעשה אשר לא יעשון, הנה על ידי זה ניתן והומשך הכח, אשר כל אחד ואחד בכל מצב ומצב שהוא נמצא בו, הנה בשעתא חדא וברגעא חדא⁴⁶, אפשר להכונן להקריב מכם קרבן להוי', אשר הכחות והחושים שלו יוכללו בהאש של מעלה, ועוד יותר שגם הגוף ונפש הבהמית, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, יקריב ועל ידי זה יהיו לרצון לפני הוי' למעלה מהוי'. וכמ"ש כ"ק אדמו"ר בהמאמר⁴⁷, דכד אתכפיא סטרא אחרא אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁴⁸, דסובב כל עלמין שהוא בשוה בכולהו עלמין, יומשך על ידי העבודה דאתכפיא סטרא אחרא, העבודה עם הגוף ונפש הבהמית. וכאשר כל אחד ואחד (יקיים זה, אזי גם כללות החיות של עולם הזה תעלה לקדושה, וימלא כבוד הוי' את כל הארץ⁴⁹, שזהו תכלית ימות המשיח ותחיית המתים תכלית ושלמות בריאת העולמות, במהרה בימינו.

(ל) ראה תניא פל"ז. ל"ו.

(46) ראה זח"א קכט, סע"א.

(47) פרק א.

(48) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מצייין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצייין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

(49) שלח יד, כא.

[וכידוע³⁴ שהביטול שמצד גילוי האור שלפי ערך העולמות, הוא רק ביטול היש, ואמיתית ענין הביטול, ביטול במציאות, הוא דוקא מצד האור שלמעלה משייכות לעולמות].

ח) **וביאור** הענין בפרטיות יותר, יובן בהקדים מה שבקרבנות נאמר³⁵ ריח ניחוח ופירשו חז"ל³⁶ נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, וצריך להבין, הרי זה שאמרתי ונעשה רצוני הוא בכל המצוות, ואעפ"כ נאמר זה בקרבנות דוקא. ומבאר אדמו"ר הזקן³⁷ בהקדים מה שארז"ל³⁸ עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד. דשמו הוא בחינת מלכות, שהיא מקור ההשפעה וחיות הנבראים, ושמו שהי' קודם שנברא העולם הוא בחינת המלכות כמו שהיתה כלולה בא"ס ב"ה, דבהיותה שם אינה בבחינת מציאות, כמו אור הכלול במאור שאינו במציאות. ואח"כ נעשה התפשטות האור והזיו להחיות³⁹ הנבראים מאין ליש. ומבאר, דזה שהאור ירד ממדרגתו (כמו שהי' כלול בא"ס) להחיות הנבראים מאין ליש, הוא לצורך עלי', בכדי שיהי' מיש לאין, היינו, שהיש הי' בטל ונכלל באור א"ס ב"ה ממש. ועפ"ז מבאר זה שבקרבנות (דוקא) נאמר ריח ניחוח (ניחוח מלשון נחת רוח), כי עיקר הנח"ר והתענוג דלמעלה הוא מזה שהיש מתבטל ונעשה בחינת אין, ועיקר הביטול יש לאין הוא במעשה הקרבנות. דענין הקרבנות הוא העלאה מלמטה למעלה, שהתחתון יוצא ומתבטל ממציאותו ועולה (נכלל) למעלה (כדלקמן).

- 34) ראה קונטרס עץ החיים פ"ו. המשך תרס"ו ע' תלו ואילך. ובכ"מ.
 35) ויקרא א, ט.
 36) פרש"י עה"פ. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ פינחס כח, ח. וראה גם פרש"י עה"פ תצוה כט, כה.
 37) לקו"ת פינחס שם.
 38) פרקי דר"א פ"ג.
 39) כ"ה הלשון (?החיות הנבראים) בלקו"ת שם, אף שבענין "מאין ליש" מתאים יותר הלשון "להוות" (וכמ"ש בלקו"ת שם גופא (לאח"ז) "התהוות מאין ליש").
 ואולי יש לומר, שהעלי' דהנבראים (הרצוא וההעלאה שלהם ליכלל באלקות) שנעשה ע"י ירידת האור, היא בעיקר ע"י הירידה בהאור להחיות את הנבראים*. כי ענין התהוות הוא, שהכח האלקי מהווה דבר חדש, וענין החיות הוא, שהחיות דהנבראים עצמם הוא החיות האלקי. וע"י ההתבוננות דהחיות שבהנבראים עצמם הוא (כעצם) בלתי מוגבל (וזה שנעשה חיות מוגבל הוא ע"י הירידה), ע"י מתעורר הרצוא והתשוקה ליכלל בהאור כמו שהוא לפני ירידתו.

* אף שגם זה שהאור מהווה את הנבראים הוא ע"י ירידה (ראה המשך תערוב"ב ח"ב פ' שצה ואילך. ובכ"מ).

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשל"ב*

באתי לגני אחותי כלהי, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא בהמאמר דיום ההסתלקות ויום ההילולא שלו², דאיתא במדרש רבה (במקומו) לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, אלא שע"י הענינים הבלתי רצויים (מתחיל מחטא עץ הדעת) נסתלקה השכינה מלמטה למעלה עד לרקיע השביעי, ואח"כ עמדו צדיקים (מתחיל מאברהם אבינו, אחד הי' אברהם³) והורידו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁴, והורידה למטה בארץ. וענין זה (המשכת וירידת השכינה למטה בארץ, שהיתה ע"י משה) הי' בעיקר⁵ בבית המקדש⁶, כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ולהעיר, שבמדרש שם מדבר בנוגע להזמן שבו היתה המשכת השכינה למטה, שעיקר השראת השכינה בארץ היתה ביום שהוקם המשכן, ובהמאמר מדבר בנוגע להמקום שבו נמשכה השכינה, דעיקר ההמשכה הוא במשכן ומקדש, וע"י נמשך גילוי אלקות גם בכללות העולם.

- * יצא לאור בקונטרס יו"ד שבט — תשנ"ב, "לקראת יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום מלאות ארבעים ושנים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויום הסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ צדוקללה"ה נבג"מ זי"ע. . מוצש"ק בא, ה'תשנ"ב".
 המאמר "מיוסד בעיקרו על פרק השני מהמשך ההילולא, ויוצא לאור לקראת יו"ד שבט שנה זו — בו לומדים פרק הנ"ל בפעם השלישית*."
 1) שה"ש ה, א.
 2) ד"ה באתי לגני הי"ת (נדפס בסה"מ ה'תש"י ע' 111 ואילך), שניתן על ידי בעל המאמר ליו"ד שבט הי"ת, יום הסתלקותו.
 3) יחזקאל לג, כד.
 4) ויק"ר פכ"ט, יא.
 5) משא"כ במ"ת — ראה לקמן ס"ב.
 6) כ"ה הלשון (בבית המקדש) בהמאמר — אף שלכאורה הול"ל במשכן, או במקדש (כלשון הפסוק). ולכאורה יש לומר, דזה שאומר בבית המקדש, הוא, כי המשכן הי' דירת עראי (שמאל"ב ז, ו. שהש"ר פ"א, טז ג) ועיקר השראת השכינה היתה בבית המקדש. וראה לקמן ס"ב, דע"י המשכן שעשה משה ניתן הכח על המשכת השכינה בבית המקדש.
 7) תרומה כה, ח.

* ראה ב"פתח דבר" לד"ה זה ה'תשכ"ח — תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצד ובשו"ג ב [וראה גם שם ע' vi. וש"נ].

(ב) **וממשיך** בהמאמר דיוק לשון הכתוב ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל⁸. וזהו צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי⁹, שצדיקים הם משכינים (ממשיכים¹⁰) את השכינה שנק' עד, שוכן עד מרום וקדוש¹¹, שתהי' בגילוי למטה. ויש לומר, דזה שמביא בהמאמר פירוש הפסוק צדיקים יירשו ארץ גו' לאחרי שמבאר שעיקר ההמשכה היתה במשכן¹² ולאחרי שמבאר דבתוכם לשון רבים הוא בתוך כל אחד ואחד מישראל, הוא לרמז, דזה שצדיקים ממשיכים את השכינה למטה (וישכנו לעד עלי¹³), הכוונה בזה היא לא רק לשבעה הצדיקים שמאברהם עד משה, אלא לכאו"א מישראל, ועמך כולם צדיקים¹³. היינו, דבזה שנאמר ושכנתי בתוכם (לשון רבים) שקאי (גם) על כאו"א מישראל, שני ענינים. שבכחו של כאו"א מישראל להיות משכן ומקדש לו ית', שיהי' שוכן בו עיקר שכינה [באותו האופן ממש כמו שהי' בבית המקדש] — ושכנתי בתוכם. וגם, שעיי"ז יומשך גילוי אלקות בעולם — וישכנו לעד עלי' (בארץ).

ולהוסיף, דזה שהפירוש דושכנתי בתוכם (לשון רבים) הוא בתוך כאו"א מישראל בא (בהמאמר) בהמשך לזה שהורדת והמשכת השכינה למטה היתה ע"י משה, הוא, כי הכח שבכ"א מישראל להמשיך שיהי' שוכן בו עיקר שכינה הוא ע"י המשכת עיקר שכינה למטה שהיתה ע"י משה. דכמו שהירידה וההמשכה למטה שהיתה במתן תורה, וירד הוי' על הר סיני¹⁴, היתה באופן שעיי"ז ניתן הכח שגם לאחרי מ"ת ויכלו להמשיך גילוי אלקות למטה [דזהו שארז"ל¹⁵, שבמתן תורה נתבטלה הגזירה דעליונים לא ירדו למטה, דענין ביטול הגזירה הוא שמכאן ולהבא יכול להיות ירידת עליונים למטה], עד"ז הוא בנוגע

(8) הובא בלקו"ת ר"פ נשא (כ, סע"ב) בשם "ארז"ל". וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים — סט, ב). ועוד. — נסמן בלקו"ש חכ"ו ע' 414.
(9) תהלים לו, כט.

(10) ראה מ"כ ומהרז"ו לבמדב"ר פי"ג, ב. מהרז"ו לב"ר פי"ט, ז.

(11) כ"ה בהמשך ההילולא. וראה ד"ה באתי לגני ה'תשכ"ח הערות 27-28 (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצו).

(12) ובפרט שבמדרש מובא פירוש הפסוק לפני שאומר שהשראת השכינה היתה בהקמת המשכן, ובהמאמר מונה סדר הענינים.

(13) ישע"י ס, כא.

(14) יתרו יט, כ.

(15) ראה תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.

(ז) **ויש** להוסיף, דענין זה [המעלה שבענין ההעלאה מלמטלמ"ע (ביטול היש לאין) שבעבודת הקרבנות] שייך להמבואר בתחלת ההמשך, שתכלית הכוונה דבריאית והתהוות כל העולמות הוא שעל ידם תהי' התהוות עוה"ז התחתון, ועיי"ז תושלם הכוונה דדירה בתחתונים. והענין הוא, דמהטעמים על זה שהתהוות עוה"ז התחתון היתה באופן שבתחלה נתהוו עולמות העליונים ועל ידם דוקא נעשה ההתהוות דעוה"ז התחתון (אף שלכאורה הי' צריך להיות מלכתחילה ההתהוות דעוה"ז התחתון), הוא, כי ענין דירה בתחתונים הוא שהתחתונים (הנבראים דעוה"ז התחתון) יהיו בטלים לאלקות, וזה נעשה ע"י שהתהוות התחתונים הוא מהעליונים. דע"י שמשגים שהחיות שבהם הי' כלול תחילה בהעליונים ואח"כ ירד למטה (ועד לירידה באין ערוך), נעשה בהם ענין הרצוא ליכלל בשרשם, שעיי"ז הם בטלים ממציאיותם. ויש לומר, דענין זה מרומז גם בהכלל שכל ירידה היא לצורך עלי'. דנוסף להפירוש שהכוונה דהירידה היא בכדי שעיי"ז תהי' עלי' למדריגה נעלית יותר מהמדריגה שלפני הירידה, יש להוסיף בזה עוד פירוש, שהכוונה בהירידה (וההשתלשלות) דעולמות [היינו בזה שהתהוות עוה"ז התחתון היתה באופן שבתחילה נתהוו עולמות העליונים וירדו ממדריגה למדריגה (מעולם לעולם) עד שנתהווה מהם עוה"ז התחתון] הוא בכדי שיהי' ענין העלי', רצוא והעלאה³². וכמו"כ הוא בנוגע להאור האלקי שמהווה את הנבראים³³, דמהטעמים על זה שבתחלה הי' האור כלול בהמאור, דאור זה הוא למעלה משייכות לעולמות [וכידוע שבאוא"ס שלפני הצמצום (דהאור שלפני הצמצום הוא (בדרך כלל) אור הכלול במאור) לא הי' נתינת מקום לעולמות], וע"י הצמצום (צמצום שבדרך סילוק) נמשך ממנו (מאוא"ס שלפני הצמצום) אור הקו שיש לו שייכות לעולמות, ואח"כ היו עוד כו"כ צמצומים (ירידות) בהאור עד שנעשה מקור להוות את הנבראים (אף שלכאורה הי' צריך להיות מלכתחילה המשכת אור זה), הוא, בכדי שבהנבראים יהי' הרצוא והעלי' להכלל בהאור שלמעלה משייכות לעולמות, ועיי"ז יהיו בטלים לאלקות בתכלית הביטול, ביטול במציאות.

(32) ראה לקו"ת פינחס עז, ג (ועד"ז בסה"מ תרע"ט ע' קפג. תרפ"ה ע' קנ) "ותכלית הירידה היא צורך עלי' להיות מיש לאין", דענין זה (שהיש נעשה אין) הו"ע רצוא והעלאה מלמטה למעלה.

(33) בענין הירידה שהיתה בהאור [הירידה לגבי האור כמו שהי' לפני הצמצום, שאז הי' כלול בהמאור, וכן הירידות בהאור שלאחרי הירידה דצמצום הראשון] — ראה לקו"ת שם. סה"מ עטרי"ת שם (ע' קעט ואילך). תרפ"ה שם (ס"ע קמב ואילך).

מדבר בשני הענינים, אתכפיא ואתהפכא. ואדרבא, עיקר הביאור (בתחילת המאמר) הוא בהמעלה דאתהפכא, דע"י שהחושך נהפך לאור נעשה יתרון האור], ובפרק זה (פרק שני), כשמדבר בהעבודה שהיתה במשכן ומקדש (לאחרי עשייתם), אומר, שהעבודה במשכן ומקדש היא העבודה דאתכפיא המביאה לאתהפכא²⁹. ויש לומר, דמהביאורים על זה שההמשכה שע"י עבודת הקרבנות היא המשכה נעלית יותר מההמשכה שע"י עשיית המקדש (כנ"ל סעיף ה), הוא, כי ההדגשה בהעבודה דעשיית המקדש הוא הענין דאתהפכא³⁰ [שהאדם והעולם נהפכים להיות מקדש לו ית'], והחידוש שבעבודת הקרבנות הוא שבה מודגש (גם) הענין דאתכפיא (כדלקמן), וההמשכה שע"י העבודה דאתכפיא היא נעלית יותר מההמשכה שע"י העבודה דאתהפכא³¹. ועפ"ז יש להוסיף ביאור בזה שמבאר (ובארוכה) הענין דעבודת הקרבנות כמו שהוא בעבודת האדם, כי בקרבנות כפשוטם, ניכר בגילוי רק הענין דאתהפכא [שהבהמה שחיותה מקליפת נוגה נהפכה להיות קרבן להוי'], והענין דאתכפיא שבעבודת הקרבנות ניכר יותר בעבודת הקרבנות שבנפש האדם.

וביאור הענין דאתכפיא שבעבודת הקרבנות, יובן בהקדים, שהמעלה שבאתכפיא על אתהפכא היא, דענין אתהפכא הוא שהדבר נשאר במציאותו אלא שמציאותו היא מציאות דקדושה, ואתכפיא הו"ע הביטול, יציאה ממציאיותו³¹. וזהו הטעם על זה שההמשכה שע"י העבודה דאתכפיא היא נעלית יותר מההמשכה שע"י העבודה דאתהפכא, כי ע"י שהאדם יוצא מהמציאות שלו ונעשה בחינת אין, הוא מעורר וממשיך בחינת אין האמיתי (שלמעלה ממציאיות) ³¹. ועפ"ז יש לבאר השייכות דעבודת הקרבנות (גם דקרבנות כפשוטם) לאתכפיא, כי ענין הקרבנות הוא העלאה מלמטה למעלה (כדלקמן ס"ח ואילך), דענין ההעלאה מלמטה למעלה הוא שהתחתון מתבטל ממציאיותו ונכלל בהעליון [ובפשטות הוא, שהבהמה היתה נשרפת (מתבטלת ממציאיותה) ונכללת באש שלמעלה], וענין זה [שהיש בטל ונעשה בחינת אין] הוא תוכן הענין דאתכפיא.

(29) היינו, שעיקר הענין כאן הוא אתכפיא. ולהעיר ממ"ש בסיום הפרק "ע"י עבודתו בבחינת אתכפיא והעיקר המביא לידי אתהפכא", היינו שמדבר גם באתכפיא שאינו מביא לאתהפכא.

(30) ועפ"ז מובן מה שבפ"ג ובפ"ה מובא רק הענין דאתהפכא, כי מדבר שם בענין עשיית המשכן.

(31) תו"א ויקהל פט, ג"ד. הוספות לתו"א שם קיד, ג"ד. ובכ"מ.

להירידה וההמשכה למטה שהיתה ע"י המשכן שעשה משה [דמהמעלות שבההמשכה שהיתה במשכן לגבי ההמשכה שהיתה במתן תורה הוא¹⁶, דההמשכה למטה שהיתה במתן תורה היתה מצד דלמעלה (ולכן הי' הגילוי רק לפי שעה), וההמשכה במשכן היתה באופן שהמטה (הדברים הגשמיים שמהם נעשה המשכן) נעשה כלי להגילוי], דע"י שמה הוריד והמשיך את השכינה במשכן באופן שהמטה נעשה כלי להגילוי, ע"ז ניתן הכח להמשיך אלקות באופן זה בבית המקדש, וגם בהמקדש הרוחני שבכא"א מישראל. וע"י שההמשכה בהמשכן היתה באופן שע"ז נמשך גילוי אלקות גם בכללות העולם, נעשה עד"ז גם בהמקדש הרוחני שבכ"א מישראל, דהשראת השכינה שבהאדם (ושכנתי בתוכם) תהי' באופן שע"ז יומשך גילוי אלקות גם בעולם (וישכנו לעד עלי').

ג) **וממשיך** בהמאמר, דהטעם על זה שעיקר שכינה בתחתונים היתה, הוא, כי תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁷. ומבאר, דזה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים הוא שיהי' גילוי אלקות למטה ע"י עבודת האדם, ע"י אתכפיא ואתהפכא. [ויש לומר, דמ"ש בהמאמר שהגילוי אלקות למטה הוא ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא קאי זה (גם) על נתאוה כו' דירה בתחתונים. היינו, דבזה שנתאוה שתהי' דירה בתחתונים, כמה ענינים. שיהי' גילוי אלקות למטה — בתחתונים, ושהגילוי אלקות למטה יהי' לא על ידי המשכה מלמעלה אלא ע"י עבודת האדם — עבודת התחתונים, ושהעבודה שעל ידה יומשך הגילוי למטה תהי' העבודה דאתכפיא ואתהפכא — עבודה שמצד ענין התחתונים]. וממשיך בהמאמר, דהגילוי שנמשך למטה ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא הוא גילוי שלמעלה משייכות לעולמות. [וזהו שע"י ועשו לי מקדש היתה המשכת עיקר שכינה למטה, דעיקר שכינה הוא האור שלמעלה משייכות לעולמות¹⁸, כי העבודה דעשיית המשכן היא העבודה דאתכפיא ואתהפכא, וע"י עבודה זו הוא המשכת האור שלמעלה מעולמות, עיקר שכינה]. וכמאמר¹⁹ כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, דפירוש

(16) ראה סה"מ תרמ"ג ע' רכב.

(17) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טו. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

(18) ראה בארוכה ד"ה באתי לגני ה'תשי"א (תו"מ סה"מ באתי לגני ע' ו ואילך).

(19) ראה תניא פכ"ז (לד, א) ולקו"ת ר"פ פקודי (מוח"ב קכח, ב. וראה גם שם סז, ב. קפד,

א). תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

בכולהו עלמין הוא אור שהוא בכולהו עלמין בשוה, והוא האור שלמעלה משייכות לעולמות, וע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא נמשך²⁰ אור זה.

ד) **וממשיך** בהמאמר בפרק שני (הפרק השייך לשנה זו²¹), שהעבודה שהיתה במשכן ומקדש היא העבודה דאתכפיא המביאה לאתהפכא. ולכן אחת העבודות²² שהיו במקדש היא עבודת הקרבנות, כי ענין עבודת הקרבנות הוא אתכפיא ואתהפכא (כדלקמן). והנה הקשר דענין זה [שהעבודה שהיתה במשכן ומקדש היא העבודה דאתכפיא ואתהפכא] עם המבואר בתחלת ההמשך (בפשטות) הוא, דכיון שהמשכת עיקר שכינה בתחתונים היתה בעיקר במשכן ומקדש, והמשכת עיקר שכינה למטה היא ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא, לכן, עיקר העבודה שהיתה במשכן ומקדש היא העבודה דאתכפיא ואתהפכא. אלא, שבתחלת המאמר מדבר בענין המשכת עיקר שכינה למטה (ושכנתי בתוכם) שע"י עשיית המשכן (ועשו לי מקדש), ובפרק זה מוסיף, שגם ההמשכה במשכן ומקדש [לאחרי עשייתו, דהמשכה זו היא נעלית יותר מההמשכה שהיתה ע"י עשיית המשכן] היא על ידי העבודה דאתכפיא ואתהפכא. ולכן, עיקר העבודה שהיתה במשכן ומקדש היא עבודת הקרבנות, אתכפיא ואתהפכא.

ה) **וממשיך** בהמאמר, דעבודת הקרבנות היא עבודה רוחנית שבנפש. ומביא רא"י על זה מענין השתתפות הכהנים והלויים בעבודתם ושירם וזמרם בעת הבאת הקרבן, שהם ענינים רוחניים. [וכמבואר בכ"מ²³, דההמשכה שבקרבנות היתה ע"י עבודת הכהנים,

(20) ונקראת המשכה זו בשם "אסתלק", לפי שהוא גילוי האור שבכחינת רוממות (תו"א שם).

(21) תשל"ב (שנת אמירת מאמר זה) — שנה השני ללימוד ההמשך בפעם השני. ובשנה זו (תשנ"ב) לומדים פרק זה דההמשך בפעם השלישית. — ראה ב"פתח דבר" לד"ה זה ה'תשכ"ח (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצד ובשוה"ג ב [וראה גם שם ח"א ע' vi. ושי"ן]).

(22) ויש לומר, שפירוש "אחת העבודות" הוא — העבודה המיוחדת והעיקרית* שבמקדש, שהרי ענינו של ביהמ"ק הוא — "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות" (רמב"ם ריש הל' בית הבחירה). וראה בהמשך רפ"ג: עיקר העבודה במשכן ומקדש .. עבודת הקרבנות.

(23) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי (בהוספות) ויצא קלג, א ואילך. ביאורה"ז להצ"צ שם ע' קב. ובכ"מ.

וההעלאה דהקרבנות היתה ע"י השירה והזמרה דהלויים²⁴. וזהו מ"ש²⁵ אדם כי יקריב מכם גו', אף שלכאורה הי' צריך לומר אדם מכם כי יקריב, שבוה מרמו, שהקרבן צריך להיות לא רק מן הבהמה כפשוטה אלא גם מכם (פון אייך אַליין), מן הבהמה שבלבו של אדם. ויש לומר, דמ"ש בהמאמר שעבודת הקרבנות היא (גם) עבודה רוחנית בנפש האדם [אף דזה שעבודת הקרבנות היא העבודה דאתהפכא הוא גם בקרבנות כפשוטם, דכשולוקחים בהמה שחיותה היא מקליפת נוגה²⁶ ועושים אותה קרבן להוי', הו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא], שייך למ"ש בתחלת המאמר, דפירוש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (לשון רבים) הוא בתוך כל אחד ואחד מישראל. דמזה מובן, דכמו שבמשכן ומקדש, היתה עיקר ההמשכה ע"י עבודת הקרבנות²⁷ [דהגם שההמשכה שנמשכה בו ע"י עשיית המקדש היא המשכה נעלית ביותר (שע"י ועשו לי מקדש נעשה ושכנתי בתוכם, ושכנתי אני בעצמי), מ"מ, ההמשכה שנמשכה בו ע"י עבודת הקרבנות היא נעלית עוד יותר], עד"ז הוא בנוגע להמקדש שבכ"א מישראל, שגם לאחרי העבודה דועשו לי מקדש (שהאדם עושה את עצמו למקדש לו ית'), שע"ז נעשה ושכנתי בתוכם, צריכה להיות העבודה דאדם כי יקריב מכם, שע"ז תומשך בו המשכה נעלית עוד יותר, עיקר הענין דושכנתי בתוכם²⁸.

ו) **ויובן** זה בהקדים מ"ש בהמאמר (בתחילת הפרק), שהעבודה שהיתה במשכן ומקדש היא העבודה דאתכפיא המביאה לאתהפכא. דבתחלת המאמר אומר, שהעבודה שעל ידה הוא המשכת עיקר שכינה למטה היא העבודה דאתכפיא ואתהפכא [דהגם שמביא שם את המאמר כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, מ"מ

(24) כ"ה גם בד"ה באתי לגני ה'תשי"ב (לעיל ע' יא). ועפ"ז יומתק מה שבהרא"י מהשתתפות הכהנים והלויים אומר בהמאמר "שזהו עבודה רוחנית" — ולא עבודה רוחנית שבנפש, או שבנפש האדם (כהלשון בהמאמר לפני"ו ולאח"ז) — כי (גם) ההמשכה וההעלאה דקרבנות כפשוטם היו ע"י הכהנים והלויים, ולכן הרא"י מהשתתפות הכהנים והלויים היא רק שעבודת הקרבנות היא עבודה רוחנית, והרא"י על עבודת הקרבנות בנפש האדם היא מ"ש אדם כי יקריב מכם.

(25) ויקרא א, ב.

(26) תניא פ"ז בתחלתו. שם רפ"ז. ובכ"מ.

(27) וכמוכבן גם מזה שענינו של מקדש הוא "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות" (כנ"ל הערה 22).

(28) ועפ"ז מובן מ"ש בהמאמר בסוף הפרק, לאחרי הביאור דעבודת הקרבנות בנפש האדם "וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד כו".